

HINNAUURING

AGRISEIRE

TNS EMOR

Uuringu eri etappides osalesid ja olid vastutavad:

Aivar Voog, Kennet Sarv, Sirje Spiegelberg, Ines Mirov, Kaidi Reedi,
Katrín Männaste, Maire Nõmmik

Tellijapoolne kontaktisik: Aleksander Vukkert

AS Emor

Tammsaare Ärikeskus
A. H. Tammsaare tee 47
11316 Tallinn

t: +372 626 8500

f: +372 626 8501

emor@emor.ee

www.emor.ee

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel.

©TNS Emor

SISUKORD

Sissejuhatus	3
Liha- ja lihatoodete tootmine	
Liha- ja lihatoodete tootmine.....	4
Tabel 1: Loomade arv Eestis seisuga 30. juuni	5
Joonis 1: Loomade arv Eestis seisuga 30. juuni.....	5
Tabel 2: Vasikate ja põrsaste sündivus Eestis 2008-2011	5
Joonis 2: Vasikate ja põrsaste sündivus Eestis 2008-2011 I poolaastal.....	6
Tabel 3: Tapaloomade- ja lindude eluskaal Eestis 2008-2011	6
Joonis 3: Tapaloomade- ja lindude eluskaal Eestis 2008-2011 I poolaastal	7
Tabel 4: Tunnustatud lihakäitlemisettevõtetes tapetud loomadelt saadud liha.....	7
Tabel 5: Loomade ja liha kokkuost ettevõtetes 2008-2011	8
Joonis 4: Liha kokkuost ettevõtetes 2008-2011 I poolaastal	8
Tabel 6: Lihatoode tootmine tööstusettevõtetes 2008-2011	9
Lihatööstuse majandusnäitajad	
Lihatööstuse majandusnäitajad	10
Joonis 5: Lihatööstuste käive ja kulud kvartalite kaupa	11
Tabel 7: Lihatööstuse majandusnäitajad kvartaalselt 2010-2011	11
Joonis 6: Tööjõukulude osakaal lihatööstuse kogukuludes	12
Joonis 7: Lihatööstuses hõivatute arv ja palgakulude muutus kvartalis.....	12
Joonis 8: Lihatööstuse kasum ja lisandväärtus kvartalis	13
Joonis 9: Lihatööstustoodangu mahu- ja müügiindeksite muutus kvartalis	13
Joonis 10: Lihatööstustoodangu kodumaisel turul müüdud toodangu indeks ja ekspordindeks	14
Tabel 8: Lihatööstuse tootlikkuse näitajad kvartaalselt 2010-2011.....	14
Joonis 11: Tootlikkus müügitulu ja lisandväärtuse alusel	15
Joonis 12: Kogutootlikkuse ja tööjõukulude tootlikkuse muutus võrreldes aastatagusega	15
Joonis 13: Investeeringud lihatööstuses investeeringuobjekti järgi	16
Liha- ja lihatoodete väliskaubandus	
Liha- ja lihatoodete väliskaubandus.....	17
Joonis 14: Liha- ja lihatoodete eksport, import ja väliskaubandusbilanss 2008-2011 I poolaastal	19
Tabel 9: Liha- ja lihatoodete import 2010-2011 a. I poolaastal	19
Joonis 15: Liha- ja lihatoodete import Eestisse (rahalisel väljenduses) 2010-2011 I poolaastal	20
Tabel 10: Liha- ja lihatoodete eksport 2010-2011 a. I poolaastal	20
Joonis 16: Liha- ja lihatoodete eksport Eestist (rahalisel väljenduses) 2010-2011 I poolaastal	21
Tabel 11: Veiseliha ekspordi ja impordi struktuur ning hinnad.....	22
Tabel 12: Sealihha ekspordi ja impordi struktuur ning hinnad	22
Tabel 13: Linnuliha ekspordi ja impordi struktuur ning hinnad.....	22

Joonis 17: Veiseliha ekspordi ja impordi kogused 2004-2011 I poolaastal.....	23
Joonis 18: Veiseliha ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2011.a. I poolaastal	23
Joonis 19: Sealiha ekspordi ja impordi kogused 2004-2011 I poolaastal	24
Joonis 20: Sealiha ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2011.a. I poolaastal.....	24
Joonis 21: Linnuliha ekspordi ja impordi kogused 2004-2011 I poolaastal.....	25
Joonis 22: Linnuliha ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2011.a. I poolaastal	25
Joonis 23: Subproduktide ekspordi ja impordi kogused 2004-2011 I poolaastal	26
Joonis 24: Subproduktide ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2011.a. I poolaastal.....	26
Joonis 25: Vorstitoodete ekspordi ja impordi kogused 2004-2011 I poolaastal	27
Joonis 26: Vorstitoodete ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2011.a. I poolaastal.....	27
Joonis 27: Konservide ekspordi ja impordi kogused 2004-2011 I poolaastal	28
Joonis 28: Konservide ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2011.a. I poolaastal.....	28

Liha hinnad

Liha hinnad.....	29
Tabel 14: Sigade (E-klass) kokkuostuhinnad EL-is ja Eestis.....	31
Joonis 29: Sigade (E-klass) kokkuostuhindade muutused EL-is, Eestis ja lähiriikides	31
Joonis 30: Sigade (E-klass) kokkuostuhind ja kokkuostuhindade vahe (06.2011/06.2010)	32
Tabel 15: Sigade kuu keskmised kaalutud kokkuostuhinnad Eestis 2011.a. I poolaastal	33
Joonis 31: Sealiha hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - september 2011	33
Tabel 16: Lehmade (O3) kokkuostuhinnad EL-is ja Eestis.....	34
Joonis 32: Lehmade (O3) kokkuostuhindade muutused EL-is, Eestis ja lähiriikides	34
Joonis 33: Lehmade (O3) kokkuostuhind ja kokkuostuhindade vahe.....	35
Joonis 34: Veiste A (R3) kokkuostuhind ja kokkuostuhindade vahe.....	36
Tabel 17: Veiste kuu keskmised kaalutud kokkuostuhinnad Eestis 2011.a. I poolaastal	37
Joonis 35: Veiseliha hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - september 2011	37
Joonis 36: Lammaste (üle 25 kg) kokkuostuhind kokkuostuhindade vahe	38
Joonis 37: Lambaliha hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - september 2011	38
Joonis 38: Broilerite kokkuostuhind ja kokkuostuhindade vahe.....	39
Joonis 39: Linnuliha hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - september 2011	40
Tabel 18: Hindade kokkuvõttev tabel.....	41
Tabel 19: Lihatoodete jaehinnad Eestis kauplustes 2011.a. I poolaastal	41
Joonis 40: Lihatoodete hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - september 2011	42
Tabel 20: Lihatoodete jaehinnad Euroopa pealinnade hüpermarketites	42

Maailmaturu trendid

Maailmaturu trendid.....	43
--------------------------	----

Sissejuhatus

Käesolevas aruandes antakse ülevaade Eesti lihasektori arengutest 2011. aasta I poolaastal.

Aruandes käsitletakse loomade arvu ja liha tootmismahdade muutusi ning lihatööstuse majandusnäitajatega seotud arenguid. Lisaks sellele antakse ülevaade lihatoodete hindadest, mis hõlmab infot nii piima kokkuostuhindade, jaehindade kui ka Euroopa Liidu hindade kohta. Samuti käsitletakse aruandes lihatoodete kaubavahetust Eesti ja teiste riikide vahel 2011. aasta I poolaastal ning antakse ülevaade lähima kümnendi trendidest lihatoodete maailmaturul.

Töös on kasutatud Statistikaameti, Põllumajandusministeeriumi Kaubanduspoliitika büroo, PRIA ja EKI andmeid. Septembri hinnad pärinevad TNS Emori hinnavaatlustest ja tootjate küsitlusest. Euroopa ja maailmaturust ülevaate tegemisel on kasutatud Euroopa Komisjoni raporteid.

Liha- ja lihatoodete tootmine

Liha- ja lihatoodete tootmine

Loomade arv

Veiste arv Eestis (esimese poolaasta, s.o 30. juuni seisuga) on pärast kahe viimase aasta langust taas kasvanud 2008. a tasemele (kasv aastatagusega võrreldes 0,8%). Suurenenud on nii piimalehmade kui ka nuumveiste arv. Ka sigade arvukus on näidanud kasvutrendi (+1,8%). Läänud aasta esimesel poolaastal märgatavat kasvu näidanud lammaste ja kitsede hulk on taas mõnevõrra vähenenud; sarnast trendi võib täheldada ka kodulindude arvukuses (vastavalt -2,9% ja -6,7%).

Vasikate sündivus Eestis on püsinud täpselt aastatagusel tasemel, põrsaste sündivus aga kasvanud möödunud aastale sarnases tempos, mis peaks looma baasi lähiaja sealihatoodangu suurendamiseks.

Veiseliha tootmine

Tapaveiste eluskaalu kogumass on viimastel aastatel näidanud langustrendi ning langustrend on jätkunud 2011. a. I poolaastal veelgi kiirenevas tempos, mistõttu on tapaveiste eluskaalu kogumass möödunud aasta I poolaastaga võrreldes vähenenud enam kui viiendiku võrra.

Üsna märgatav on langus olnud ka lihatööstuste poolt kokku ostetud loomade arvus ning toodetud veiseliha koguses. Seejuures on suurim langus olnud noorloomadelt ning vasikatelt saadud liha osas.

Veiseliha osatähtsus kogu lihatoodangus jätkab langust (moodustades 2011. a I poolaastal 16%).

Sealiha tootmine

Tapasigade eluskaalu kogumass on viimaste aastate kerge langustrendi järel üsna märgatavalt kasvanud. Samas, sigade kokkuost lihatööstusettevõtete poolt käesoleva aasta I poolaastal jätkuvalt veidi langes, seega vähenes mõnevõrra tapamajadele müüdava sealiha osakaal kogutootmises .

Sealiha osatähtsus liha kogutoodangus on kasvamas, ulatudes 60%-ni.

Linnuliha tootmine

Kuigi kodulindude arvukus käesoleva aasta I poolaastal pärast aastatagust kiiret kasvu taas veidi langes, kasvas linnuliha toodang elusmassis arvestatuna üsna oluliselt ning linnuliha osakaal liha kogutoodangus on viimastel uuringuperioodidel näidanud kasvu, moodustades kogu lihatoodangust ca viiendiku.

Lambaliha tootmine

Vaatamata lammaste ja kitsede arvukuse mõningasele langusele võrreldes aastataguse uuringuperioodiga püsis tapalammaste eluskaal ning lambaliha toodang ja lambaliha kokkuost lihatööstusettevõtete poolt aastatagusel tasemel (toodang lihakaalus 35,8 tonni).

Vorstitooteid toodeti Eesti lihakäitlemisettevõtetes käesoleval aastal pea samal tasemel kui 2010. a I poolaastal (toodangu mahu langus 0,6%).

Loomade arv Eestis seisuga 30. juuni
(tuh. pead)

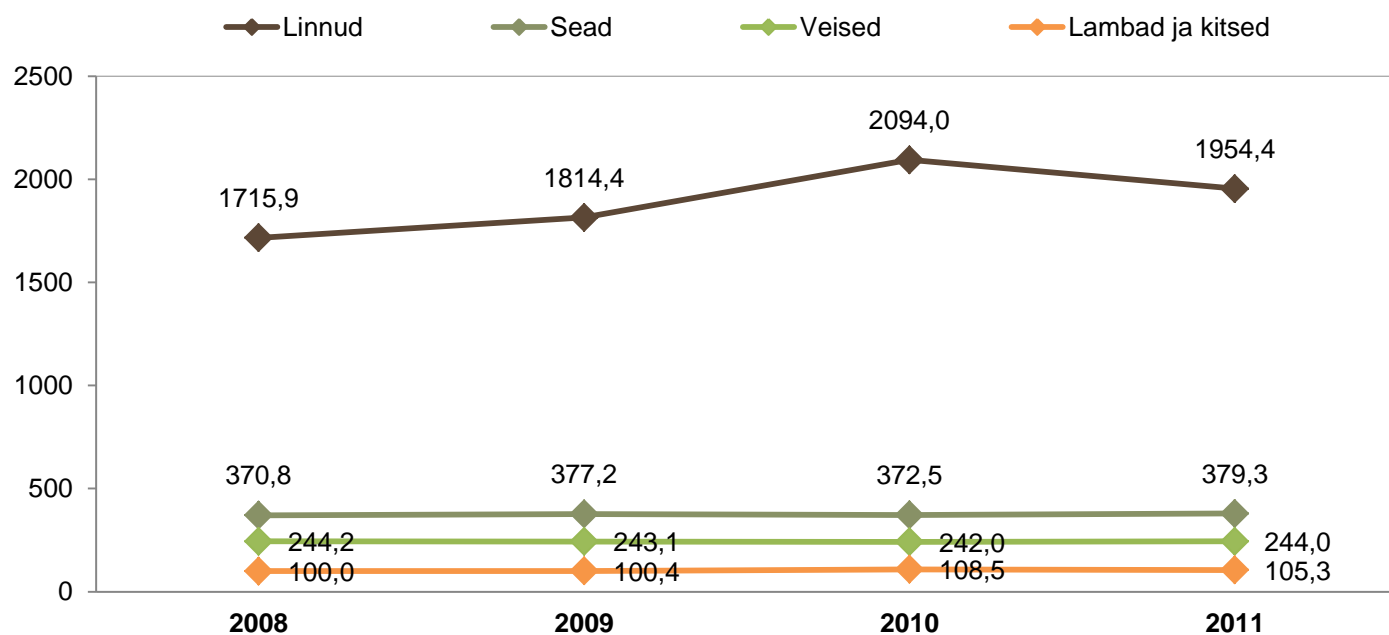
Tabel 1

	2008	2009	2010	2011	kahe viimase perioodi muutus	
					± tuh pead	± %
Veised	244,2	243,1	242,0	244,0	2,0	0,8
..piimalehmad	103,2	99,0	96,8	97,4	0,6	0,6
..nuumveised	141,0	144,1	145,2	146,6	1,4	1,0
Sead	370,8	377,2	372,5	379,3	6,8	1,8
Lambad ja kitsed	100,0	100,4	108,5	105,3	-3,2	-2,9
Linnud	1715,9	1814,4	2094,0	1954,4	-139,6	-6,7

Allikas: SA

Loomade arv Eestis seisuga 30. juuni
(tuh. pead)

Joonis 1

Allikas: SA

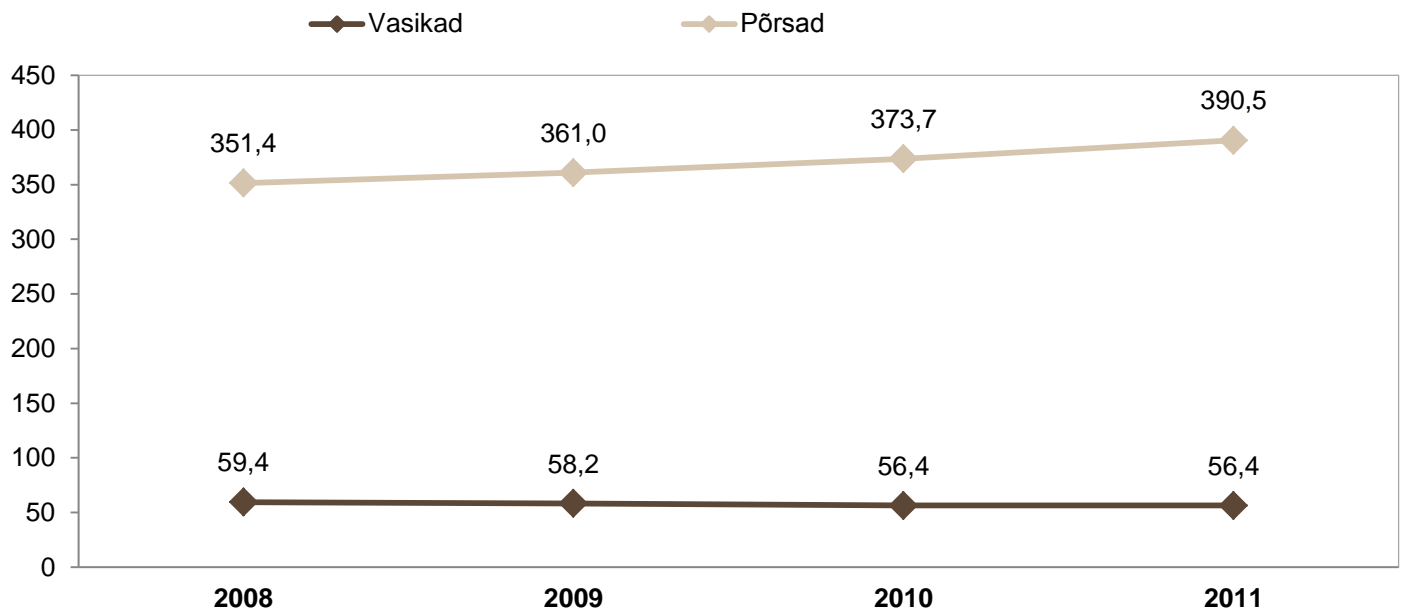
Vasikate ja põrsaste sündivus Eestis 2008-2011
(tuh. pead)

Tabel 2

	2008	2009	2010	2011	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus	
					2008	2009	2010	2011	± tuh pead	± %
Vasikad	104,2	106,3	102,4	...	59,4	58,2	56,4	56,4	0	0
Põrsad	714,4	724,1	751,8	....	351,4	361,0	373,7	390,5	16,8	4,5

Allikas: SA

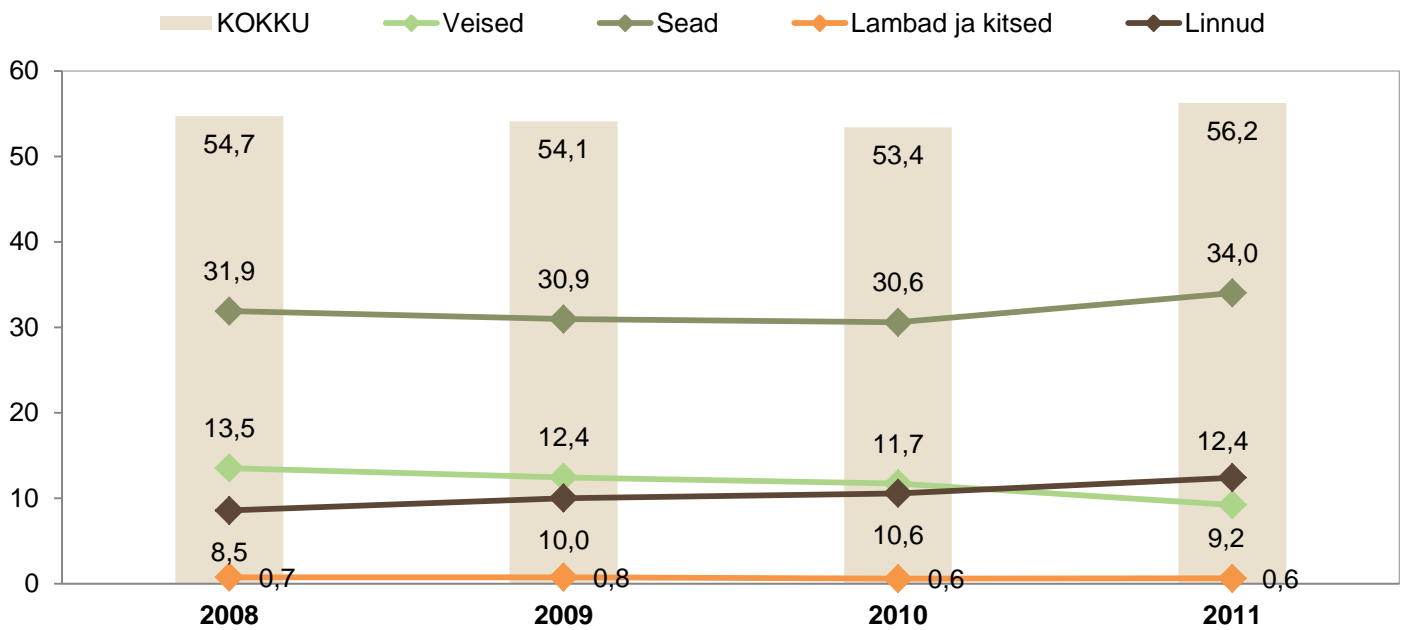
Allikas: SA

Tapaloomade- ja lindude eluskaal Eestis 2008-2011
(tuh tonni)

Tabel 3

	2008	2009	2010	2011	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus	
					2008	2009	2010	2011	± tuh tonni	± %
Veised	27,0	26,8	24,4	...	13,5	12,4	11,7	9,2	-2,5	-21,2
Sead	64,3	64,1	63,7	...	31,9	30,9	30,6	34,0	3,4	11,2
Lambad ja kitsed	1,8	1,7	1,4	...	0,7	0,8	0,6	0,6	0,0	4,3
Linnud	18,2	20,5	22,1	...	8,5	10,0	10,6	12,4	1,8	17,4
KOKKU	111,3	113,1	111,6	...	54,708	54,126	53,414	56,2	2,8	5,3

Allikas: SA

Allikas: SA

Tunnustatud lihakäitlemisettevõtetes tapetud loomadelt saadud liha (tonni)
(tonni)

Tabel 4

	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus	
	2008	2009	2010	2011	± tuh tonni	± %
	Veised	4493	4375	4141	3589	-552
..vasikad (8 kuu vanused või nooremad veised)	44	53	43	29	-14	-33
..noorloomad (8 kuni 12 kuu vanused veised)	...	71	131	57	-74	-56
..lehmullikad	343	403	339	302	-37	-11
..lehmad	2737	2691	2409	2188	-221	-9
..pullid ja härjad	1369	1157	1219	1013	-206	-17
Sead	18347	16150	15923	15267	-656	-4
Lambad	25	25	36	36	-0,3	-1

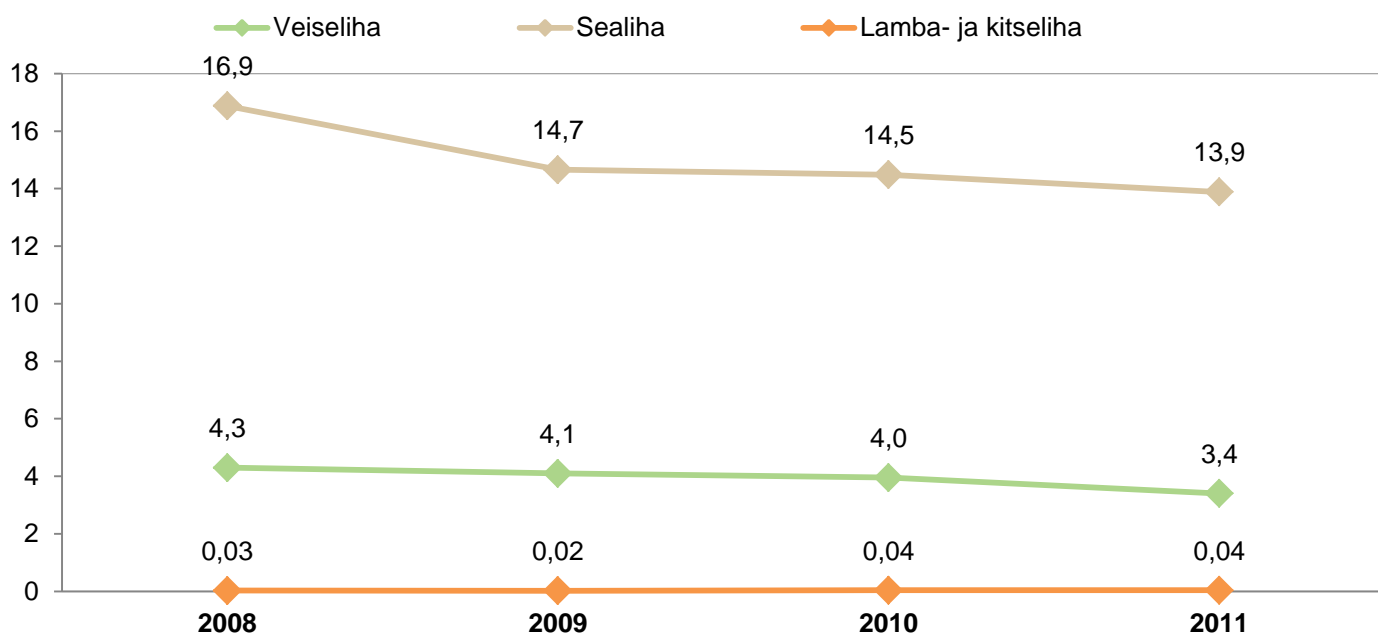
Allikas: SA

Kogu Eesti	2008	2009	2010	2011	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus	
					2008	2009	2010	2011	± tuh pead/ tuh	± %
Veised (tuh pead)	40,0	38,1	36,5	...	17,9	17,1	16,8	14,4	-2,4	-14,3
Veiseliha (tuh tonni)	9,5	9,1	8,6	...	4,3	4,1	4,0	3,4	-0,5	-13,8
I kategooria rupskid (tuh tonni)	0,3	0,3	0,3	...	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	-12,3
Sead (tuh pead)	406,8	352,1	370,4	...	212,8	183,1	184,6	175,5	-9,1	-4,9
Sealiha (tuh tonni)	32,1	28,1	29,2	...	16,9	14,7	14,5	13,9	-0,6	-4,2
I kategooria rupskid (tuh tonni)	1,0	0,9	0,9	...	0,5	0,5	0,4	0,4	0,0	-2,3
Lambad ja kitsed (tuh pead)	2,7	2,6	4,5	...	1,3	1,2	2,0	2,0	0,0	0,0
Lamba- ja kitseliha (tuh tonni)	0,05	0,05	0,09	...	0,03	0,02	0,04	0,04	0,00	-0,3
I kategooria rupskid (tuh tonni)	0,003	0,003	0,004	...	0,001	0,001	0,002	0,002	0,000	0,0

Allikas: SA

Liha kokkuost ettevõtetes 2008-2011 I poolaastal
(tuh tonni)

Joonis 4

Allikas: SA

Kogu Eesti	2008	2009	2010	2011	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus	
					2008	2009	2010	2011	± tuh tonni	± %
Liha (k.a toidurupskid), tuhat t	45,0	44,9	48,1	...	21,8	19,5	19,6	18,4	-1,2	-6,1
..veise- ja vasikaliha, tuhat t	7,2	7,5	8,5	...	...	...	...	...	...	...
..sealiha, tuhat t	32,8	30,4	32,0	...	...	...	...	...	...	...
Vorstitooted, tuhat t	33,6	35,5	35,9	...	15,2	15,9	17,0	16,9	-0,1	-0,6
..keeduvorst, tuhat t	10,2	11,1	10,2	...	...	...	...	...	...	...
..sardellid, tuhat t	3,6	3,4	3,6	...	...	...	...	...	...	...
..viinerid, tuhat t	9,1	10,9	12,5	...	...	...	...	...	...	...
..poolsuitsuvorst, tuhat t	5,5	6,3	4,5	...	...	...	...	...	...	...
..täissuitsuvorst, tuhat t	1,1	0,6	0,7	...	...	...	...	...	...	...
..maksavorst, tuhat t	1,0	1,0	0,9	...	...	...	...	...	...	...
..verivorst, tuhat t	1,3	1,4	1,5	...	...	...	...	...	...	...
..muud vorsttooted, tuhat t	1,8	0,8	1,9	...	...	...	...	...	...	...

Allikas: SA

Lihatööstuse majandusnäitajad

Lihatööstuse majandusnäitajad

Veterinaar- ja Toiduameti andmetel oli Eestis 2011. a I poolaasta lõppedes 100 lihakäitlemisettevõtet, nendest kahe tegevus oli peatatud. Lihakäitlemisettevõtete vähenemine on jätkunud aastataguses tempos. Enamik lihakäitlemisettevõtetest on väikeettevõtted.

Statistikaameti valimis olevate lihatööstuste müügitulu (sektori käive) oli 2011. a esimesel poolaastal 110,1 miljonit eurot, mis on aastatagusega võrreldes veidi suurem. Müügitulu kasv on aset leidnud just käesoleva aasta II kvartalis.

Aastatagusega võrreldes on kasvanud ka kulude tase, tõustes 111,2 miljoni euroni, I poolaasta kokkuvõttes tähendab see kahjumit (-1,1 miljonit eurot).

Lihatööstusettevõtted andsid käesoleva aasta II kvartali seisuga tööd 2846 inimesele, mis on veidi vähem kui aasta tagasi.

Tööjõukulude osakaal lihatööstuse kogukuludes on käesoleva aasta II kvartalis veidi langenud, kuid püsib siiski tavapärasel 12–13% vahemikus.

Lihatööstuses toodetud lisandväärtus oli 2011. a I poolaastal 13,2 miljonit eurot, mis on mullusest 17% võrra väiksem.

Lihatööstustoodangu mahud olid 2008. a kuni 2010. a I pooleni kvartalite lõikes võrrelduna püsivalt aastatagusest perioodist väiksemad, 2010. a II poolaastal liikus mahuindeksi muutus positiivsele poolele, st toodangu mahud aastatagusega võrreldes kasvasid. Väikest kasvu saab täheldada ka käesoleva aasta I poolal.

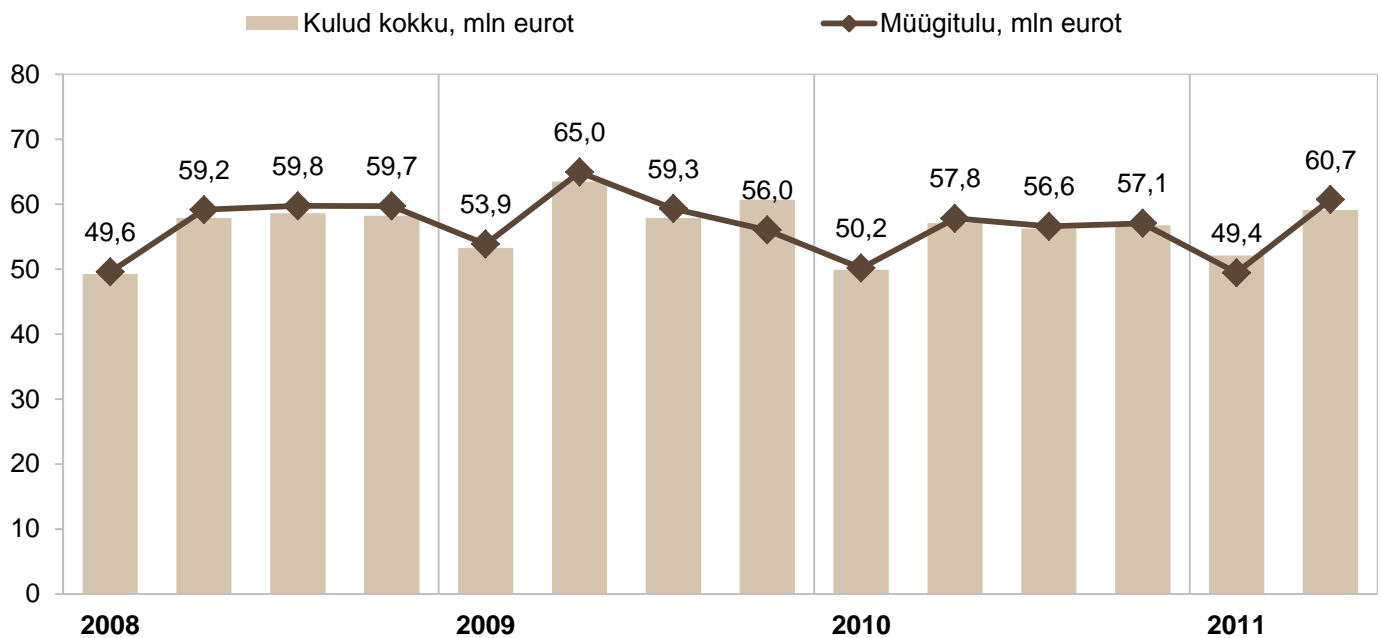
Sarnaselt kogu toodangu mahule on ka kodumaisele turule müüdud toodangu maht alates 2010. a II poolest taas kasvama hakanud, käesoleva aasta I ja II kvartalis kodumaisele turule müüdud kogused olid aasta varasemast 4% võrra suuremad.

Müük eksporditurgudele on olnud kõikumama iseloomuga, olles I kvartalis miinuspoolel (aasta tagasi oli siin oluline tõus), kuid jõudes II kvartalis taas kasvupoolele.

Lihatööstuste kogurentaablus (kasumi osatähtsus netokäibes) püsis kogu 2010. a 0,5–1% juures, 2011. a I kvartalis aga langes miinuspoolele. II kvartali kogurentaablus oli 2,6%.

2011. a I poolaastal investeeriti lihatööstuses põhivarasse 2,1 miljonit eurot. Aastatagusega võrreldes on investeeringud olnud väiksemad.

2011.a. I poolaastal investeeriti lihatööstuses põhivarasse 2,1 miljonit eurot. Aastatagusega võrreldes on investeeringud olnud väiksemad.

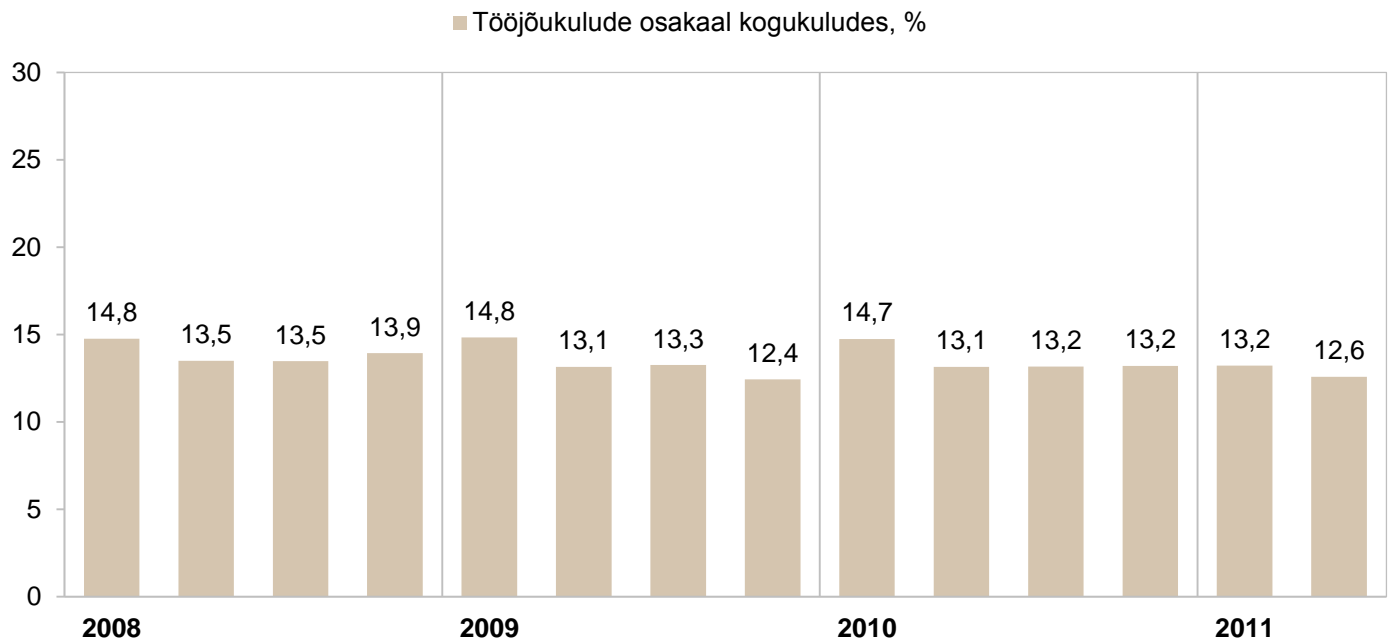
Allikas: SA

Lihatööstuse majandusnäitajad kvartaalselt 2010-2011

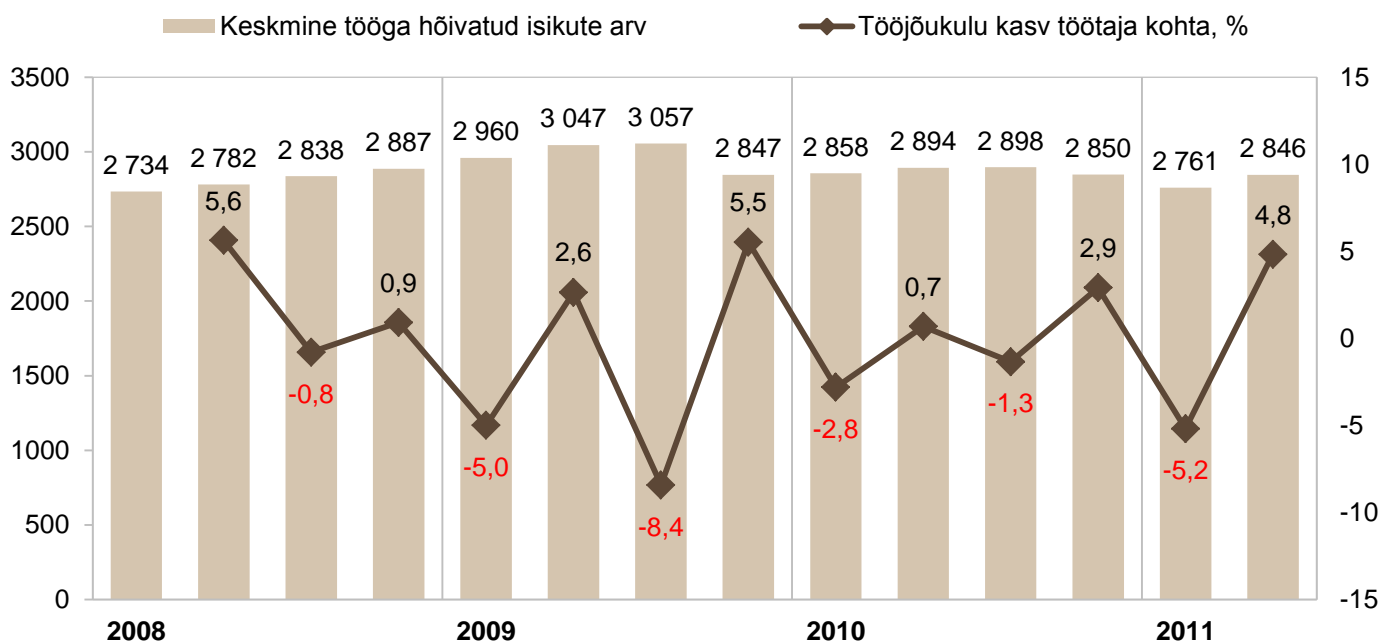
Tabel 7

	2010				2011	
	I kv	II kv	III kv	IV kv	I kv	II kv
Keskmine tööga hõivatute arv, in	2858	2894	2898	2850	2761	2846
Müügitulu, mln eurot	50,2	57,8	56,6	57,1	49,4	60,7
Kulud kokku, mln eurot	49,9	57,1	56,3	56,8	52,1	59,1
...tööjõukulud, mln eurot	7,4	7,5	7,4	7,5	6,9	7,4
Kogukasum (-kahjum), mln eurot	0,2	0,8	0,4	0,3	-2,7	1,6
Lisandväärtus, mln eurot	7,6	8,3	7,8	7,8	4,2	9,0
Investeeringud põhivarasse, mln eurot	0,7	5,2	1,4	4,7	1,0	1,1
Muutus võrreldes eelmise aasta sama kvartaliga, %						
Keskmine tööga hõivatute arv, in	-3,5	-5,0	-5,2	0,1	-3,4	-1,6
Müügitulu	-6,9	-11,0	-4,6	1,8	-1,4	5,0
Kulud	-6,3	-10,2	-2,8	-6,5	4,4	3,6
...tööjõukulud	-6,9	-10,2	-3,4	-0,5	-6,4	-0,8
Kogukasum (-kahjum)	-58,4	-46,8	-75,7	-106,6	-1186,9	108,3
Lisandväärtus	-10,5	-15,5	-14,9	168,9	-44,5	9,3
Investeeringud põhivarasse	-25,2	141,8	-44,4	153,7	56,9	-78,3

Allikas: SA, TNS Emori arvutused

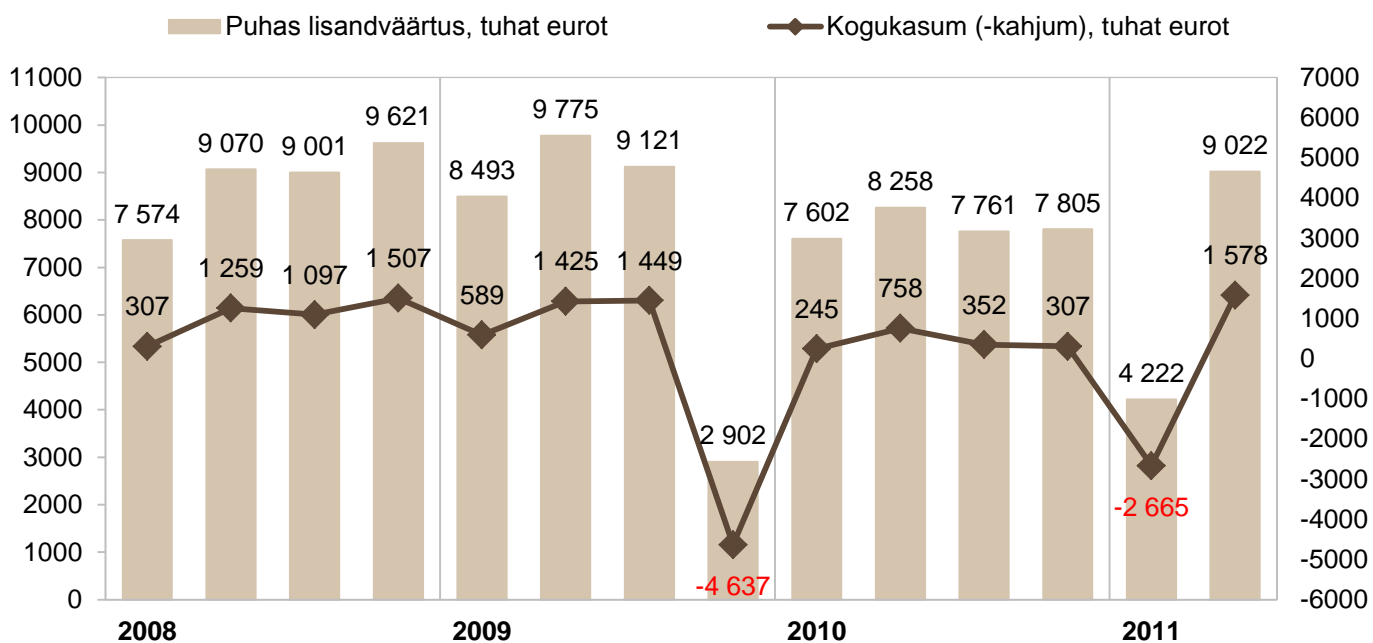
Allikas: SA

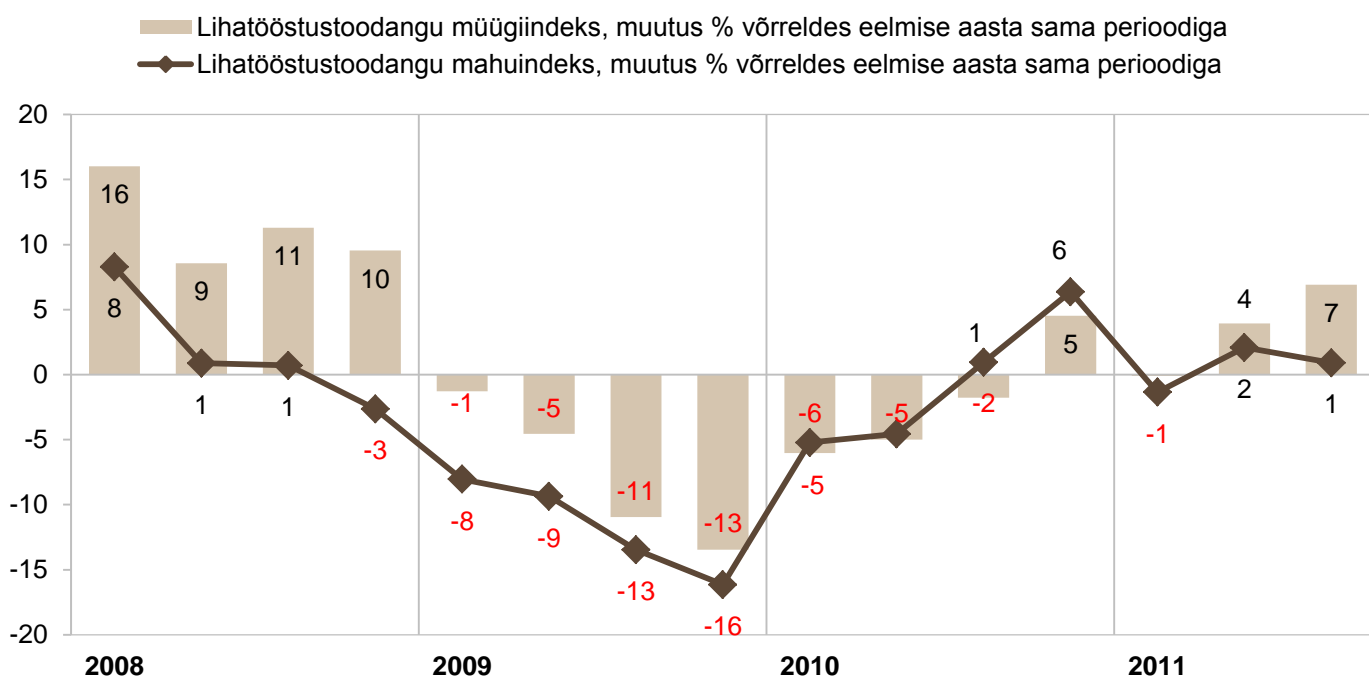
Kasv töötaja kohta on esitatud eelnenud kvartali suhtes

Allikas: SA, TNS Emori arvutused

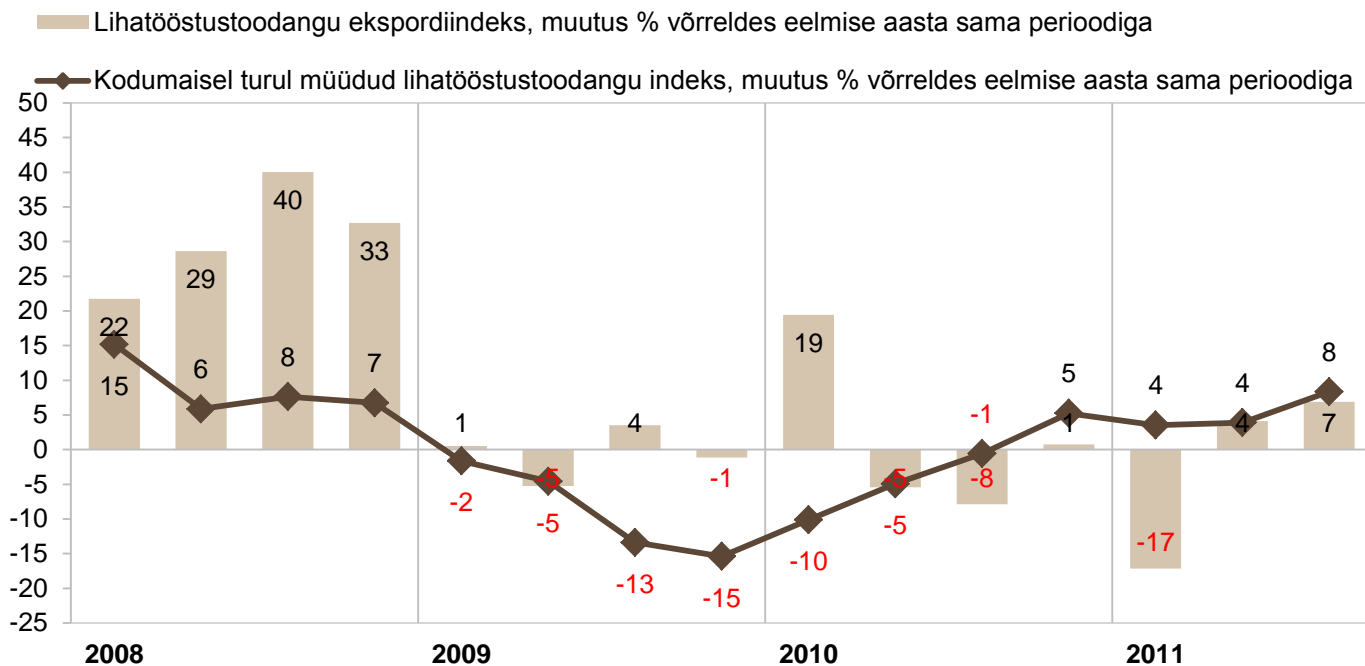
Allikas: SA

Allikas: SA

Mahuindeks kajastab toodangu mahu muutust püsihindades võrreldes eelmise aasta sama perioodiga

Müügiindeks kajastab müüdnud toodangu maksumuse muutust jooksevhindades võrreldes eelmise aasta sama perioodiga

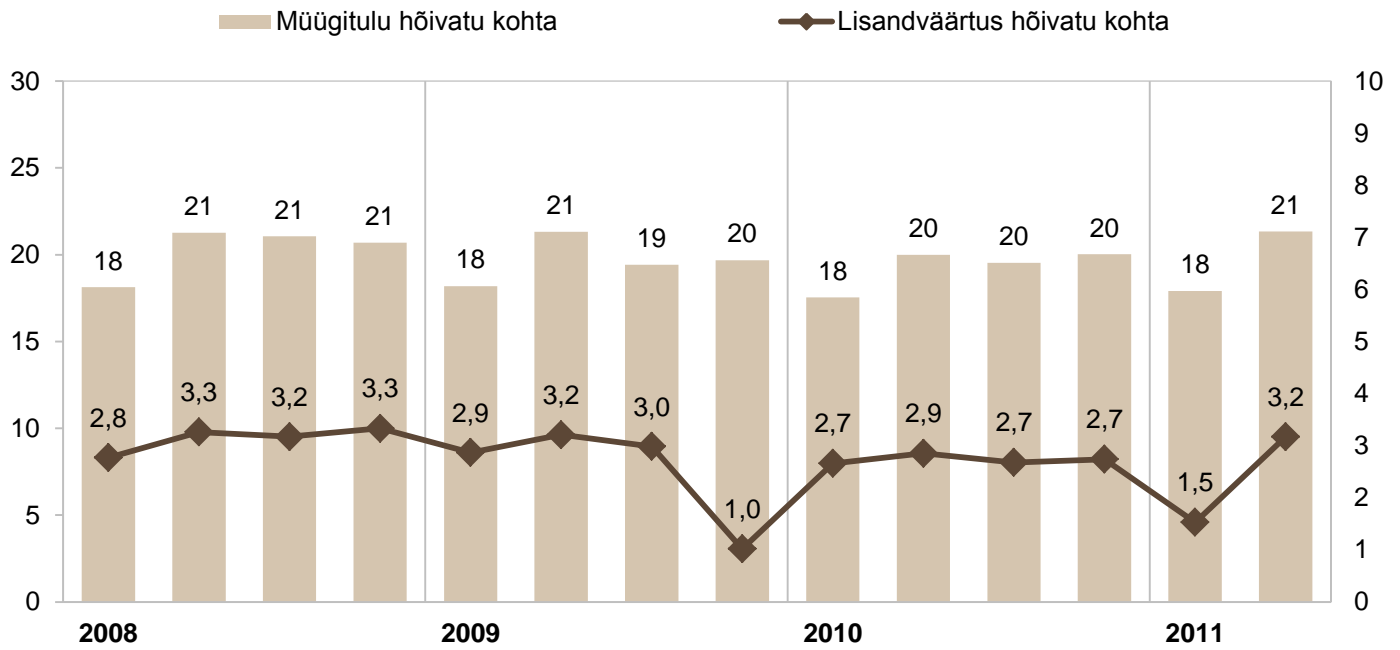
Allikas: SA

Lihatööstuse tootlikkuse näitajad kvartaalselt 2010-2011

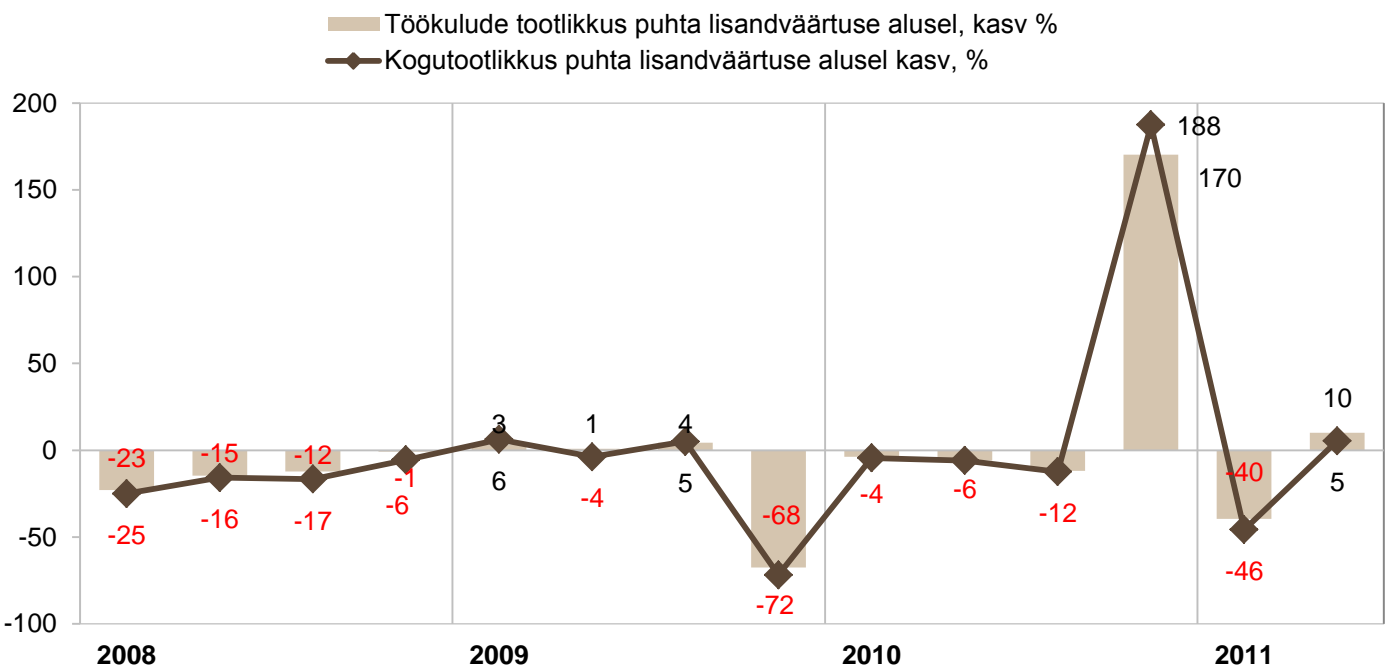
Tabel 8

	2010				2011	
	I kv	II kv	III kv	IV kv	I kv	II kv
Kogukasumi osatähtsus müügitulus ehk kogurentaablus	0,5	1,3	0,6	0,5	-5,2	2,6
Töövõljalikus hõivatud kohtade müügitulu alusel, tuhat eurot	17,5	20,0	19,5	20,0	17,9	21,3
Töövõljalikus hõivatud kohtade puhta lisandväärtuse alusel, tuhat eurot	2,7	2,9	2,7	2,7	1,6	3,2
Töökulude tootlikkus puhta lisandväärtuse alusel	1,0	1,1	1,0	1,0	0,6	1,2
Kogutootlikkus puhta lisandväärtuse alusel	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Muutus võrreldes eelmise aasta sama kvartaliga, %						
Töövõljalikus hõivatud kohtade müügitulu alusel, kasv %	-3,5	-6,3	0,6	1,7	2,1	6,7
Töövõljalikus hõivatud kohtade puhta lisandväärtuse alusel, kasv %	-7,3	-11,1	-10,2	168,6	-41,5	11,1
Töökulude tootlikkus puhta lisandväärtuse alusel, kasv %	-3,8	-5,9	-11,9	170,4	-39,6	10,1
Kogutootlikkus puhta lisandväärtuse alusel, kasv %	-4,5	-6,0	-12,4	187,5	-45,8	5,4

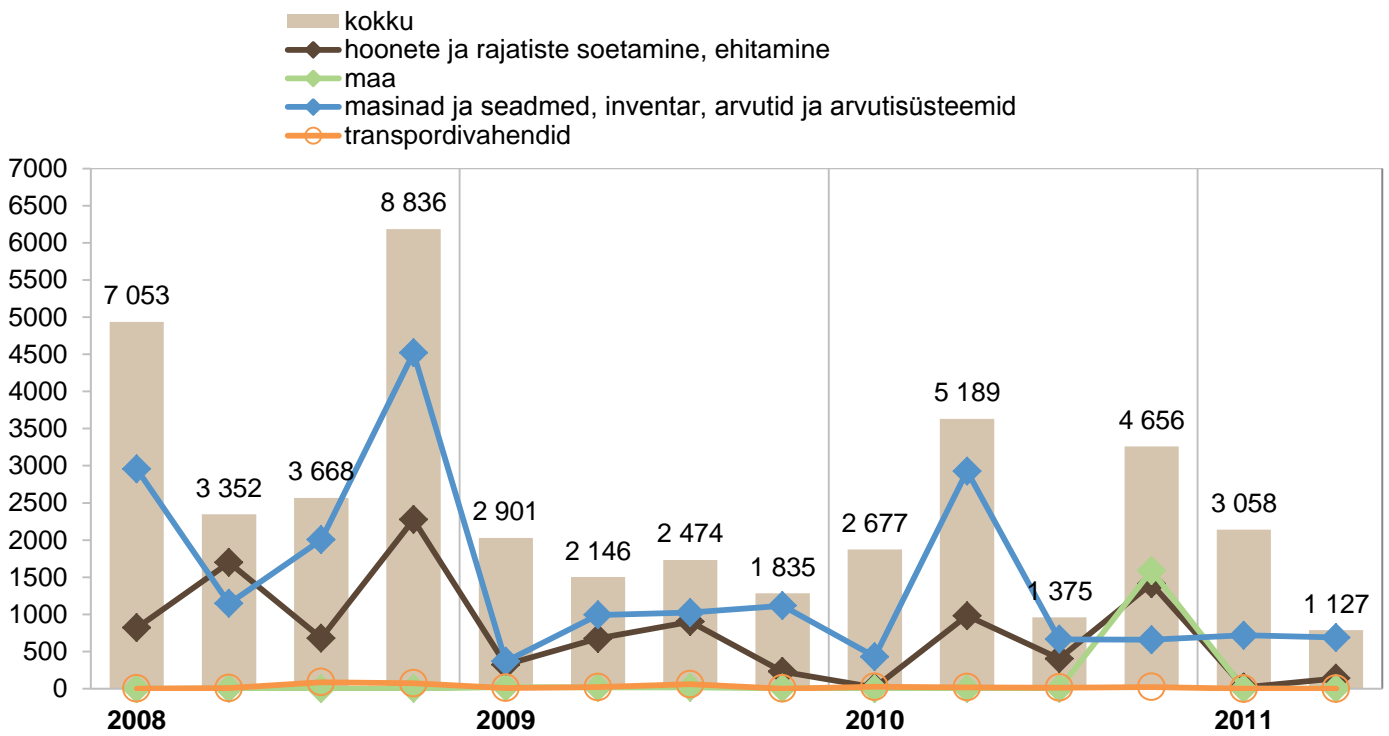
Allikas: SA, TNS Emori arvutused

Allikas: SA

Allikas: SA

Allikas: SA

Liha- ja lihatoodete väliskaubandus

Liha- ja lihatoodete väliskaubandus

Lihatoodete eksport ning import on sarnaselt 2010. a I poolaastale jätkanud kasvu, seejuures on impordi kasv olnud mõnevõrra kiirem.

Kokkuvõtvalt oli liha ja lihatoodete sissevedu 2011. a I poolaastal 1,6 korda suurem kui väljavedu. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga suurenes liha ja lihatoodete väliskaubanduse negatiivne saldo 5,18 mln eurot ehk 1,5%.

Eksport

Lihatoodete eksport Eestist kasvas 2011. a I poolaastal 34,61 miljoni euroni, s.o ligi viiendiku võrra, seejuures on kasvanud nii liha ja söödavate subproduktide kui ka valmistoodete ekspordikäive.

Seejuures on väljavedu EL-i liikmesriikidesse suurenenud 22,4% ehk 5,93 mln eurot ja kolmandatesse riikidesse vähenenud 10,8% ehk 0,27 mln eurot.

Peamine eksporditav lihaliik on sealiha, mis moodustab neljandiku liha ja lihatoodete kogueksportidist.

Aastatagusega võrreldes on peamiselt kasvanud just linnuliha ekspordikogused, seega on linnuliha osakaal kogueksportis oluliselt kasvanud. Seejuures on kolmandiku võrra tõusnud ka linnuliha ekspordihind.

Eksporditud sea- ja veiseliha kogused on olnud aastatagusega võrreldes veidi väiksemad (vastavalt 9% ja 3% võrra). Veiseliha ekspordihind on aastatagusega võrreldes kasvanud 17%, sealih hind 4%.

Viiekordseks on kasvanud kogueksportis üsna ebaolulist rolli mängiva lambaliha väljaveokogused; seejuures on lambaliha ekspordihind langenud neljandiku võrra.

Lihatoodete väljavedu on suurenenud eeskätt konservide väljaveo kasvu arvelt. Lihatoodete ekspordihindade muutused jäävad 10% piiridesse.

Import

Lihatooted imporditi 2011. a I poolaastal Eestisse 56,23 miljoni euro eest, mis on 10,85 miljoni euro ehk ligi neljandiku võrra enam kui aasta varem, sh EL-i riikidest oli sissevedu 24% ehk 10,80 mln eurot ja kolmandatest riikidest 13,9% ehk 0,05 mln eurot suurem.

Kõigi peamiste lihaliikide impordikogused kasvasid, suurim oli kasv veiseliha puhul (29%).

Valmistoodete impordikogus püsis aastatagusel tasemel, seejuures vorstitudete import vähenes ning konservitudete import kasvas.

Kuigi sealih osakaal lihatoodete koguimpordis 2011. a I poolaastal vähenes, moodustab sealih endiselt suurima osa liha ja lihatoodete impordist (44%). Veiseliha osatähtsus on kasvanud 15%-le ning linnuliha osakaal püsib neljandiku piirimail.

Väiksema osatähtsusega lihatoodetest võib olulist kasvu täheldada lambaliha ja vähem levinud lihaliikide subproduktide puhul.

2010. a I poolaastaga võrreldes kasvasid kõigi lihasaaduste impordihinnad. Peamistest imporditartiklitest on oluliselt kasvanud veiseliha hind (ligi veerandi võrra, s.o 23%). Kanaliha impordihinnad kasvasid 7%, sealih hinnad 6% võrra.

Veiseliha kaubavahetus ja struktuur riigiti

Veiseliha puhul ületasid impordikogused 2011. a I poolaastal ekspordikoguseid ca 3,5 korda, aastatagusega võrreldes eksport veidi langes, import kasvas üsna oluliselt (29%).

Veiseliha imporditakse üsna võrdses osakaalus jahutatud ja külmutatud kujul, ekspordis on jahutatud liha osakaal kasvanud.

Peamiseks sihtriigiks veiseliha ekspordil on Holland, kuigi Hollandi osatähtsus on aastatagusega võrreldes vähenenud. Olulise sihtriigina püsib veiseliha ekspordis Soome, tõusnud on Rootsi kui sihtriigi osatähtsus.

Veiseliha imporditi 2011. a I poolaastal Eestisse enim Lätist (36%), teisel kohal oleva Taani osatähtsus päritoluriigina on vähenenud (22% aastataguse 36% asemel).

Sealiha kaubavahetus ja struktuur riigiti

Sarnaselt veiselihale oli ka sealiha puhul koguseline sissevedu 2011. a I poolaastal väljaveost ca 3,5 korda suurem. Import kasvas möödnud uuringuperioodiga võrreldes 4% ning eksport langes 9%.

Sealiha eksporditakse jahutatud kujul sagedamini kui külmutatud kujul, impordis on kerges ülekaalus külmutatud sealiha ning 2011. a I poolaastal on jahutatud liha osakaal kasvanud.

47% eksporditud sealihakogustest suundus Lähti, 20% Venemaale ja 17% Leetu.

Peamisteks impordipartneriteks on sealiha puhul jätkuvalt Taani, Soome ja Saksamaa, neist riikidest toodi käesoleva aasta I poolal sisse enam kui 2/3 sisse veetud sealihast.

Linnuliha kaubavahetus ja struktuur riigiti

Enamiku linnuliha väliskaubandusest hõlmab kanaliha.

Linnuliha puhul on käesoleva aasta esimesel poolal olnud tegu ekspordi kiire kasvuga (78%) ning import on suurenenud 4% võrra. Selle tulemusena ületas vaadeldaval perioodil import ekspordi vaid ca 2,5-kordselt aastataguse enam kui 4-kordse erinevuse asemel.

Peamiseks kaubanduspartneriks linnuliha väljaveol on Läti, kuhu 2011. a I poolaastal veeti pool (aasta varem koguni üle 2/3) üldkogusest. Olulisemateks sihtriikideks on linnuliha puhul veel Leedu ja Soome (vastavalt 14% ja 13% osakaaluga).

Kaubanduspartnerite ring linnuliha sisseveol on üsna lai, suurim kogus linnuliha imporditi vaatlusalusel perioodil Soomest, Leedust, Taanist, Lätist ning Suurbritanniast.

Lihatoodete kaubavahetus ja struktuur riigiti

Vorstitoodete puhul olid eksporditud kogused traditsiooniliselt impordikogustest märgatavalt suuremad. Möödnud aasta I poolega võrreldes eksport veidi kasvas (4% võrra), import samas vähenes 28%.

Vorstitoodete ekspordist enamiku moodustas väljavedu naaberriikidesse Lähti ja Leetu (kokku ligi 90%), sisse toodi vorstitooteid aasta I poolal enim Poolast, järgnevad taas Läti ja Leedu.

Konservitoodete puhul ületab koguseline eksport mõnevõrra importi, aastataguse uuringuperioodiga võrreldes on kasv olnud vastavalt 25% ja 14%.

Konservide peamiseks ekspordituruks on jätkuvalt Läti (sarnaselt aasta varasemale liikus Lähti ca kolmveerand konservide ekspordikogusest).

Peamised impordipartnerid on aasta I poolal olnud Leedu, Läti ja Saksamaa.

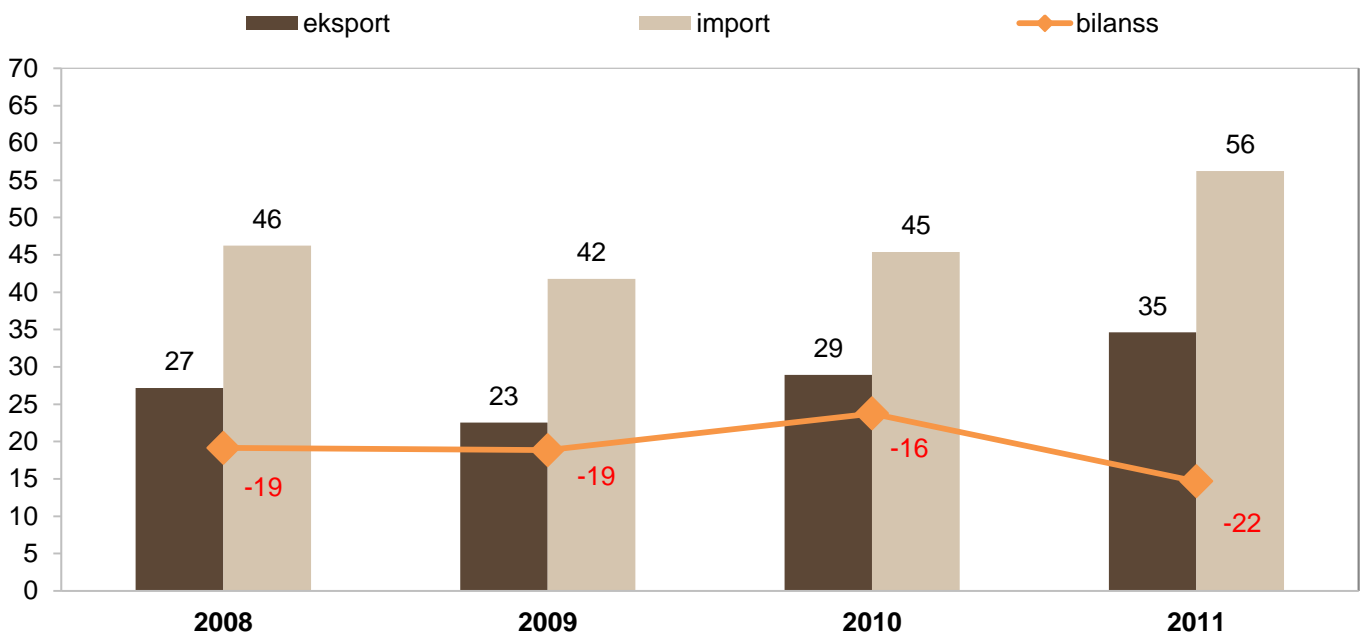
Vorstitoodete puhul oli eksporditud kogused traditsiooniliselt impordikogustest märgatavalt suuremad. Möödnud aasta I poolega võrreldes eksport veidi kasvas (4% võrra), import samas vähenes 28%.

Vorstitoodete ekspordist enamuse moodustas väljavedu naaberriikidesse Lähti ja Leetu (kokku ligi 90%), sisse toodi vorstitooteid aasta I poolal enim Poolast, järgnevad taas Läti ja Leedu.

Konservitoodete puhul ületab koguseline eksport mõnevõrra importi, aastataguse uuringuperioodiga võrreldes on kasv olnud vastavalt 25% ja 14%.

Konservide peamiseks ekspordituruks on jätkuvalt Läti (sarnaselt aasta varasemale liikus Lähti ca kolmveerand konservide ekspordikogusest).

Peamised impordipartnerid on aasta I poolal olnud Leedu, Läti ja Saksamaa.

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

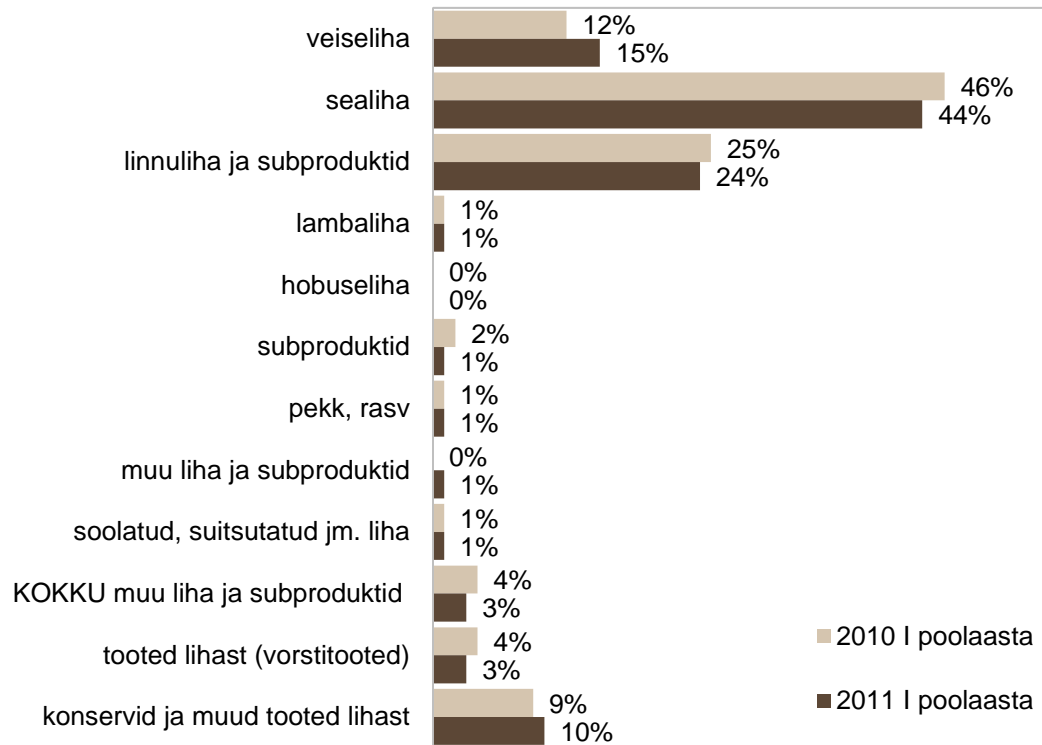
Liha- ja lihatoodete import 2010-2011 a. I poolaastal

Tabel 9

	I poolaasta 2010			I poolaasta 2011		
	kogus (t)	summa (tuh €)	hind (€/kg)	kogus (t)	summa (tuh €)	hind (€/kg)
LIHA JA SÖÖDAVAD SUBPRODUKTID	25319,4	37569,2		27116,7	45480,9	
Veiseliha	2139,5	5006,1	2,34	2750,3	7892,3	2,87
sealiha	11395,5	19888,1	1,75	12366,9	22997,4	1,86
linnuliha ja subproduktid	9932,2	10768,3	1,08	10331,5	12229,7	1,18
lambaliha	46,0	304,7	6,63	61,0	555,0	9,10
hobuseliha	11,8	38,1	3,24	6,8	24,9	3,64
subproduktid	1085,9	845,4	0,78	885,5	695,6	0,79
pekk, rasv	610,1	375,1	0,61	546,1	393,6	0,72
muu liha ja subproduktid	27,2	99,8	3,67	59,3	305,0	5,14
soolatud, suitsutatud jm. liha	71,2	243,6	3,42	109,3	387,4	3,54
VALMISTOOTED LIHAST KOKKU	2609,8	5887,1		2616,3	6541,4	
tooted lihast (vorstitooted)	856,6	1860,0	2,17	620,0	1548,7	2,50
Konservid ja muud tooted lihast	1753,2	4027,1	2,30	1996,3	4992,7	2,50
HINNANGULINE		1930,0			4210,0	

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

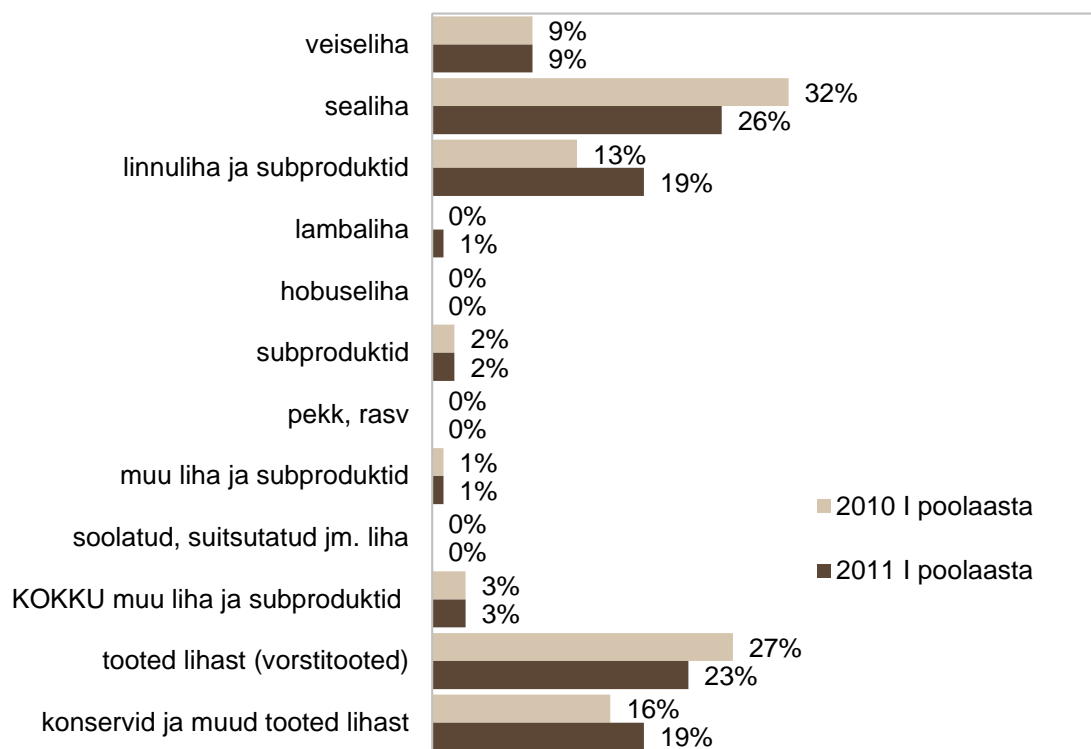
Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Liha- ja lihatoodete eksport 2010-2011 a. I poolaastal

Tabel 10

	I poolaasta 2010			I poolaasta 2011		
	kogus (t)	summa (tuh €)	hind (€/kg)	kogus (t)	summa (tuh €)	hind (€/kg)
LIHA JA SÖÖDAVAD SUBPRODUKTID	7870,5	15779,1		9489,4	18205,6	
Veiseliha	809,6	2494,4	3,08	787,8	2830,9	3,59
sealiha	3870,7	8748,5	2,26	3507,5	8273,2	2,36
linnuliha ja subproduktid	2357,9	3541,6	1,08	4186,8	6050,4	1,45
lambaliha	7,2	68,0	6,63	44,5	224,8	5,05
hobuseliha	12,4	42,2	3,41	7,1	35,3	4,97
subproduktid	727,2	441,9	0,61	836,3	470,0	0,56
pekk, rasv	21,1	19,1	0,90	48,5	12,5	0,26
muu liha ja subproduktid	50,7	385,0	7,60	53,6	270,1	5,04
soolatud, suitsutatud jm. liha	13,7	38,4	2,81	17,3	38,3	2,22
VALMISTOOTED LIHAST KOKKU	7162,2	11810,6		7861,0	13126,2	
tooted lihast (vorstitooted)	5117,4	7500,1	1,47	5300,7	7305,0	1,38
Konservid ja muud tooted lihast	2044,8	4310,5	2,11	2560,3	5821,2	2,27
HINNANGULINE		1350,0			3280,0	

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Veiseliha ekspordi ja impordi struktuur ning hinnad

Tabel 11

	Eksport				Import			
	kogus (t)		hind (€/kg)		kogus (t)		hind (€/kg)	
	2010 I p/a	2011 I p/a	2010 I p/a	2011 I p/a	2010 I p/a	2011 I p/a	2010 I p/a	2011 I p/a
VEISELIHA kokku	809,6	787,8	3,08	3,59	2139,5	2750,3	2,34	2,87
jahutatud	463,4	474,7	2,71	3,39	1038,8	1357,2	2,18	2,74
külmutatud	346,2	313,1	3,57	3,91	1100,7	1393,1	2,49	2,99

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Sealiha ekspordi ja impordi struktuur ning hinnad

Tabel 12

	Eksport				Import			
	kogus (t)		hind (€/kg)		kogus (t)		hind (€/kg)	
	2010 I p/a	2011 I p/a	2010 I p/a	2011 I p/a	2010 I p/a	2011 I p/a	2010 I p/a	2011 I p/a
SEALIHA kokku	3870,7	3507,5	2,26	2,36	11395,5	12366,9	1,75	1,86
sealiha jahutatud	2546,3	2296,8	2,25	2,28	5518,8	5501,9	1,89	1,90
sh. kondita	1633,0	1389,4	2,51	2,71	1972,5	1345,7	2,30	2,66
sealiha külmutatud	1324,4	1210,7	2,28	2,50	5876,7	6865,0	1,61	1,83
sh. kondita	969,2	900,6	2,59	2,89	3806,7	4386,2	1,70	1,91

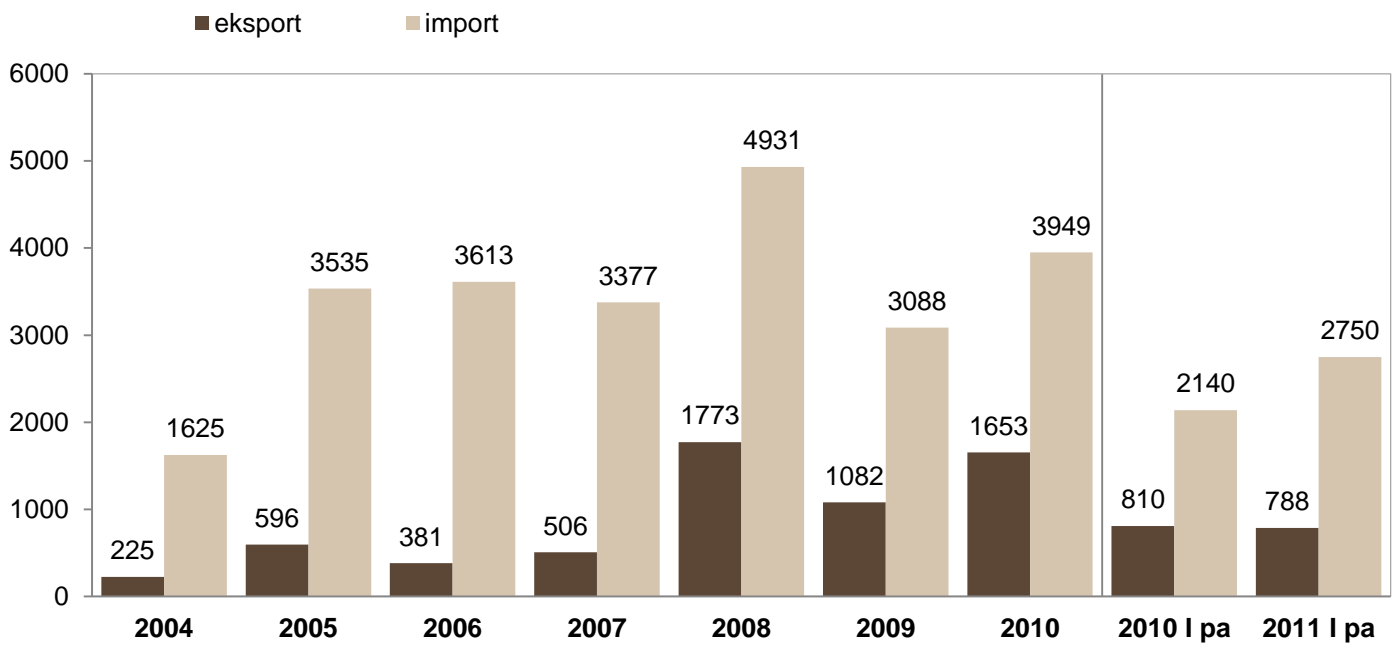
Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Linnuliha ekspordi ja impordi struktuur ning hinnad

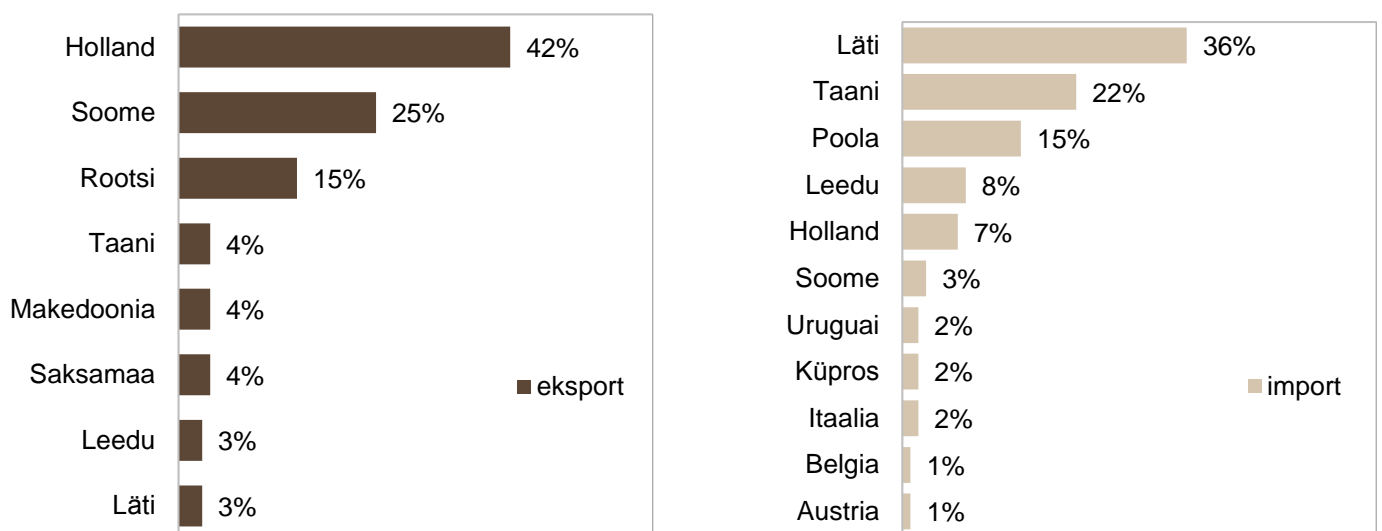
Tabel 13

	Eksport				Import			
	kogus (t)		hind (€/kg)		kogus (t)		hind (€/kg)	
	2010 I p/a	2011 I p/a	2010 I p/a	2011 I p/a	2010 I p/a	2011 I p/a	2010 I p/a	2011 I p/a
LINNULIHA kokku	2357,9	4186,8	1,08	1,45	9932,2	10331,5	1,08	1,18
kana- ja kukeliha	2245,9	4010,9	1,49	1,44	9146,5	9433,1	1,02	1,09
kalkuniliha	111,3	171,1	1,67	1,40	751,0	829,6	1,75	1,97
pardi- ja haneliha	0,7	4,8	7,29	4,00	34,7	68,8	4,63	5,17

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

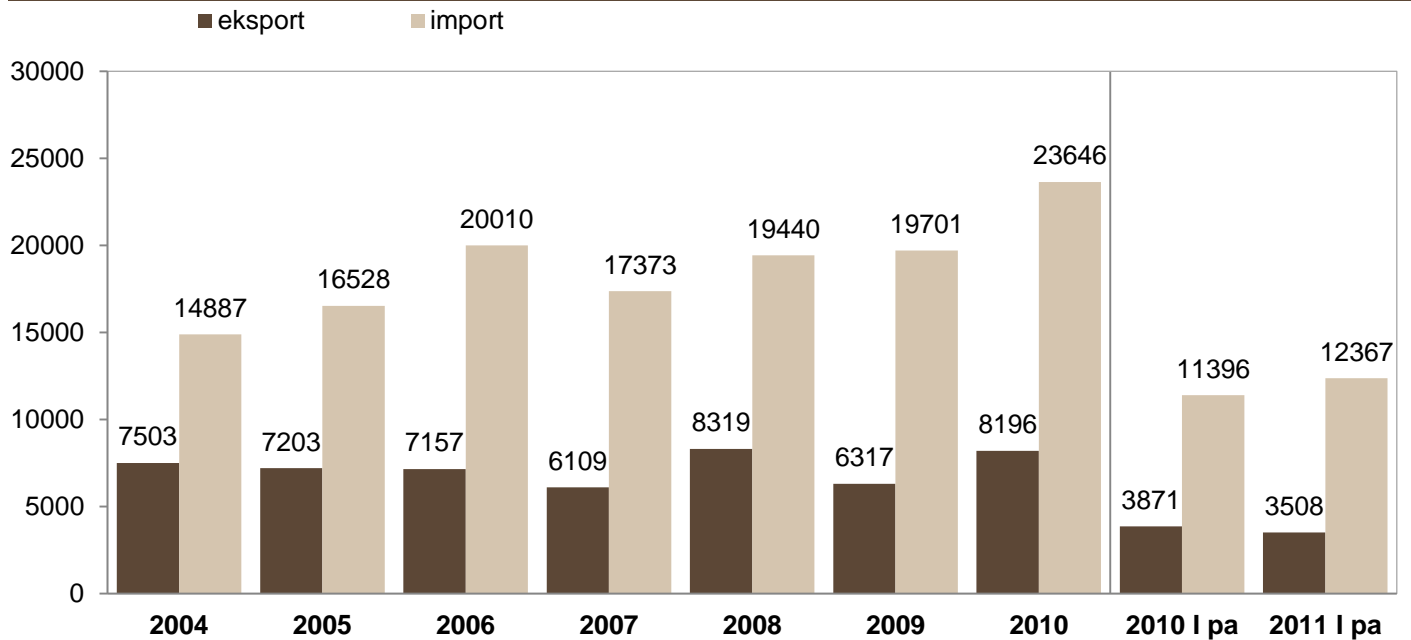
Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Sealiha ekspordi ja impordi kogused 2004-2011 I poolaastal
tonni

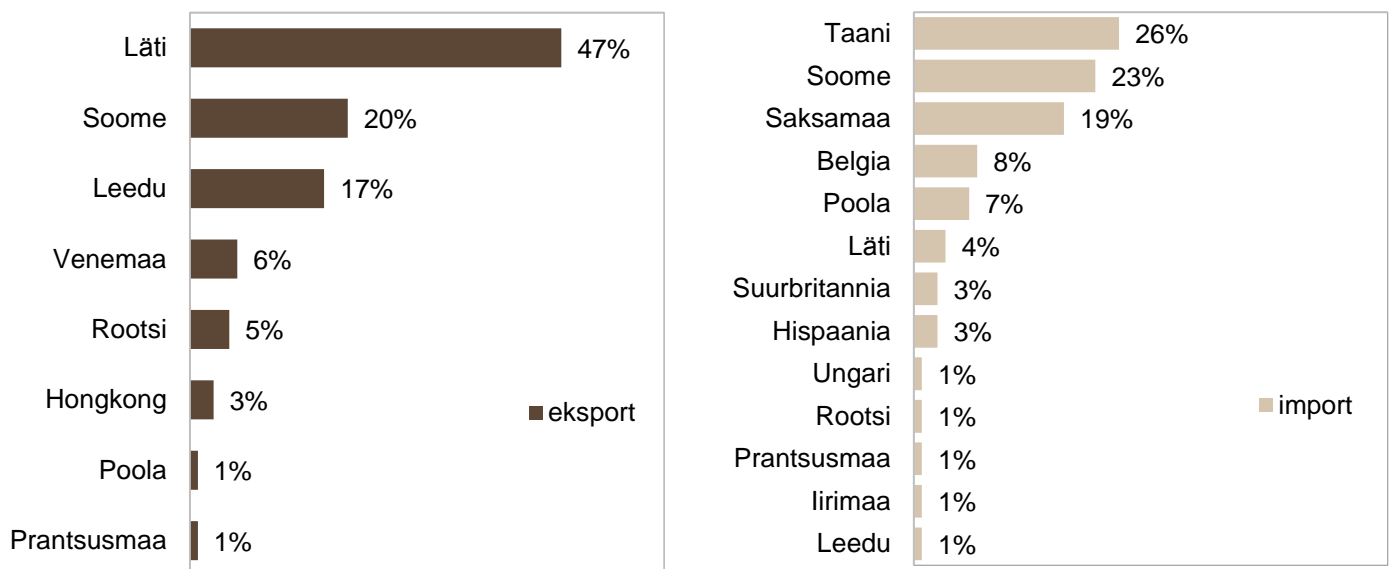
Joonis 19

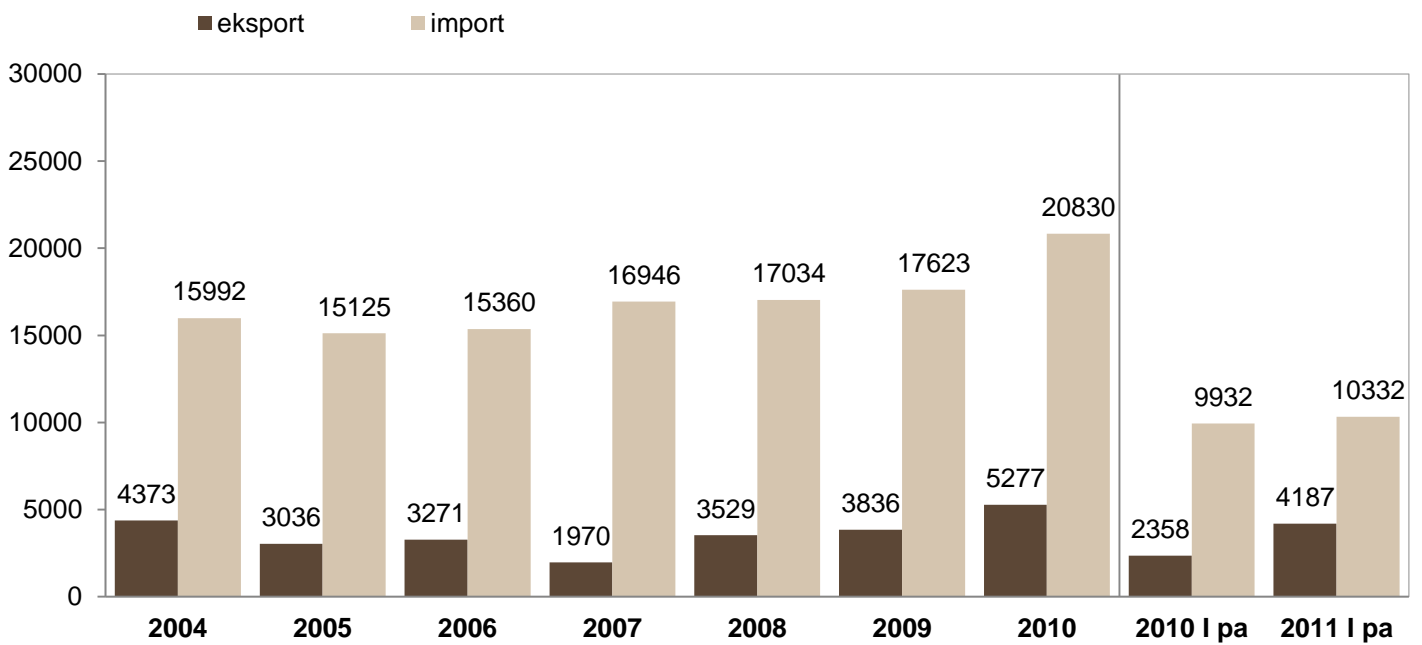
Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Sealiha ekspordi ja impordi struktuur riigiti 2011.a. I poolaastal
(osakaal koguselisel)

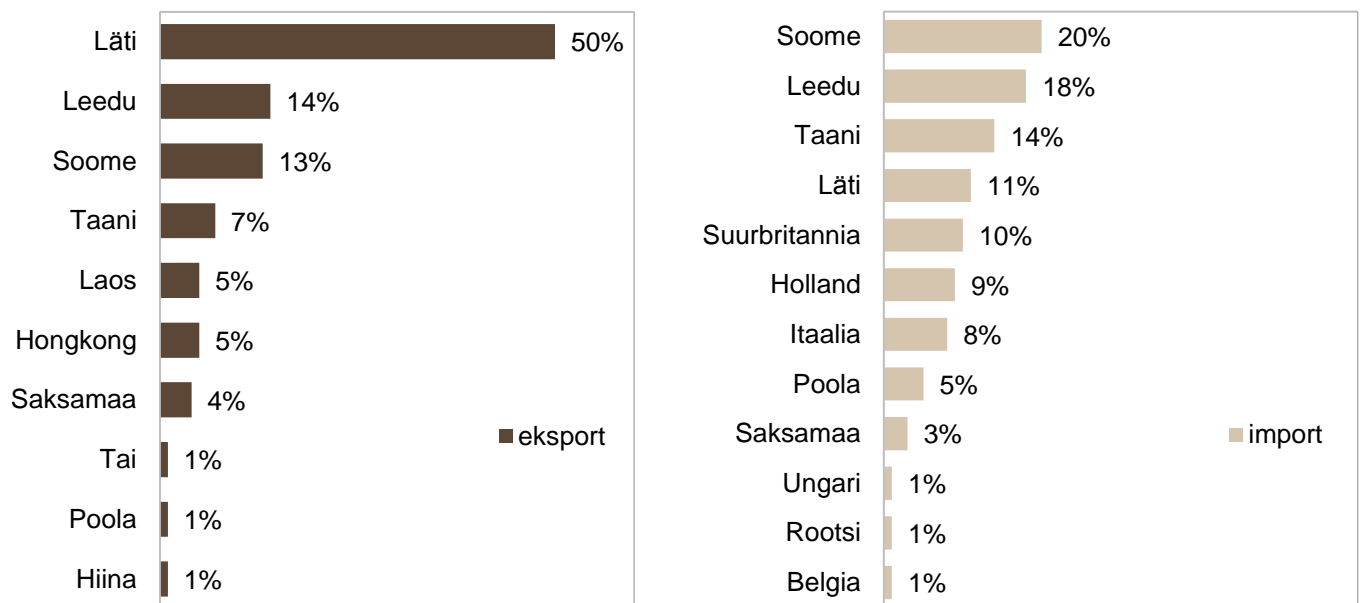
Joonis 20

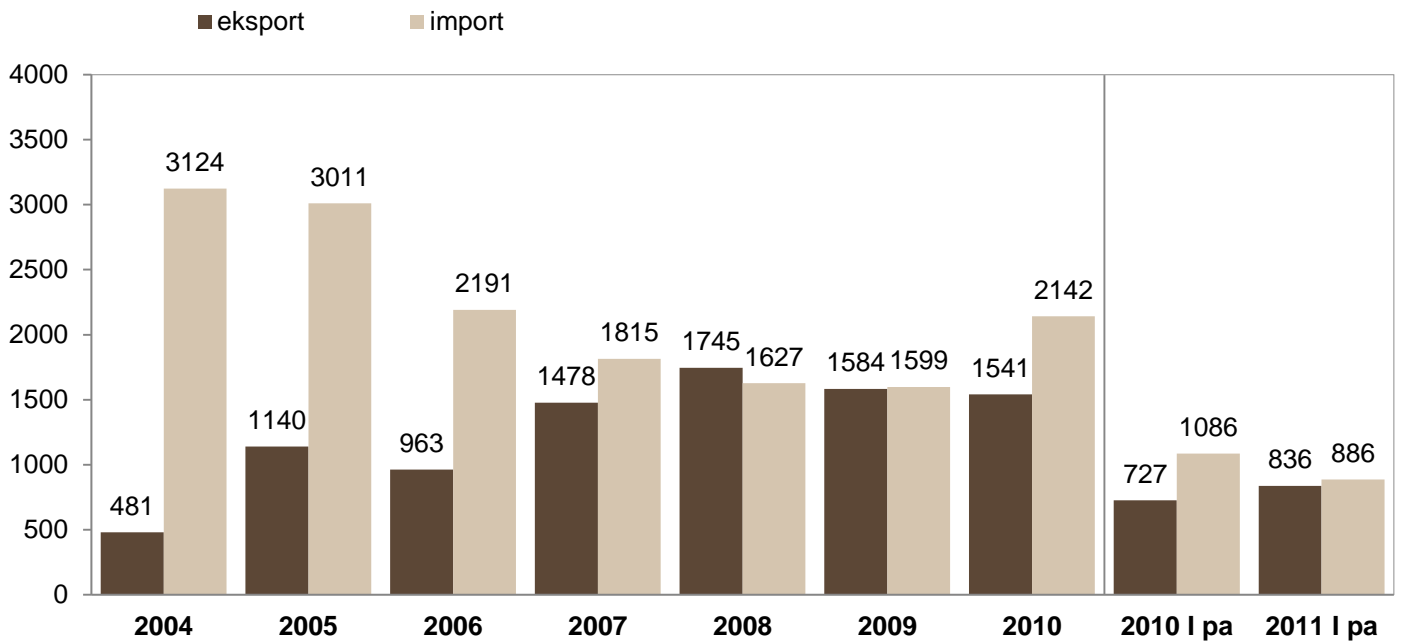
Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

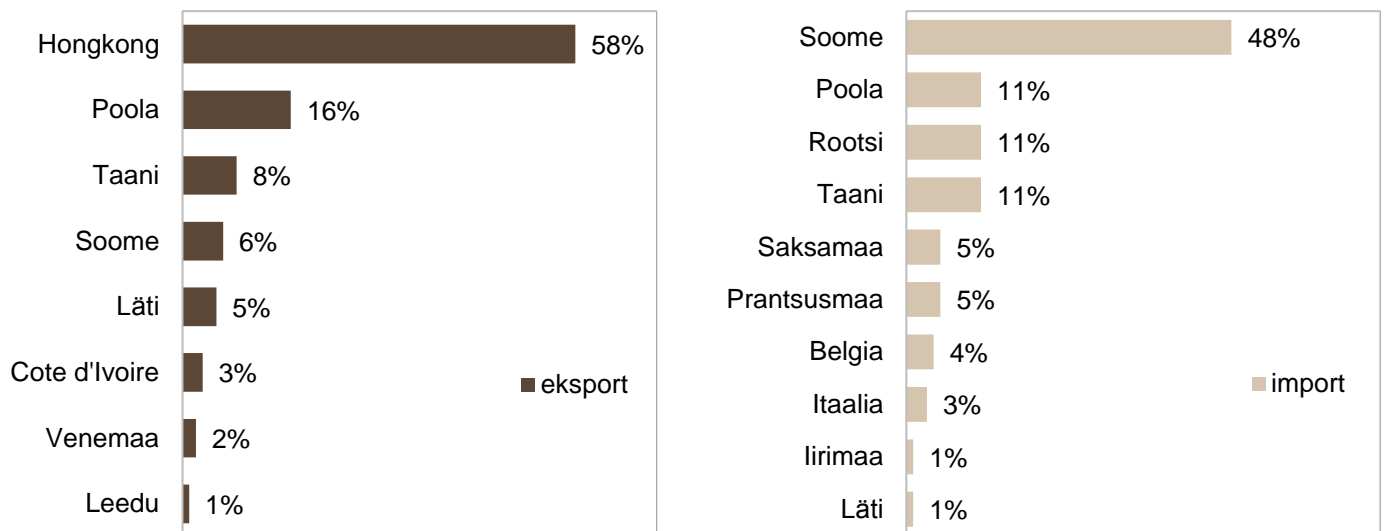
Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

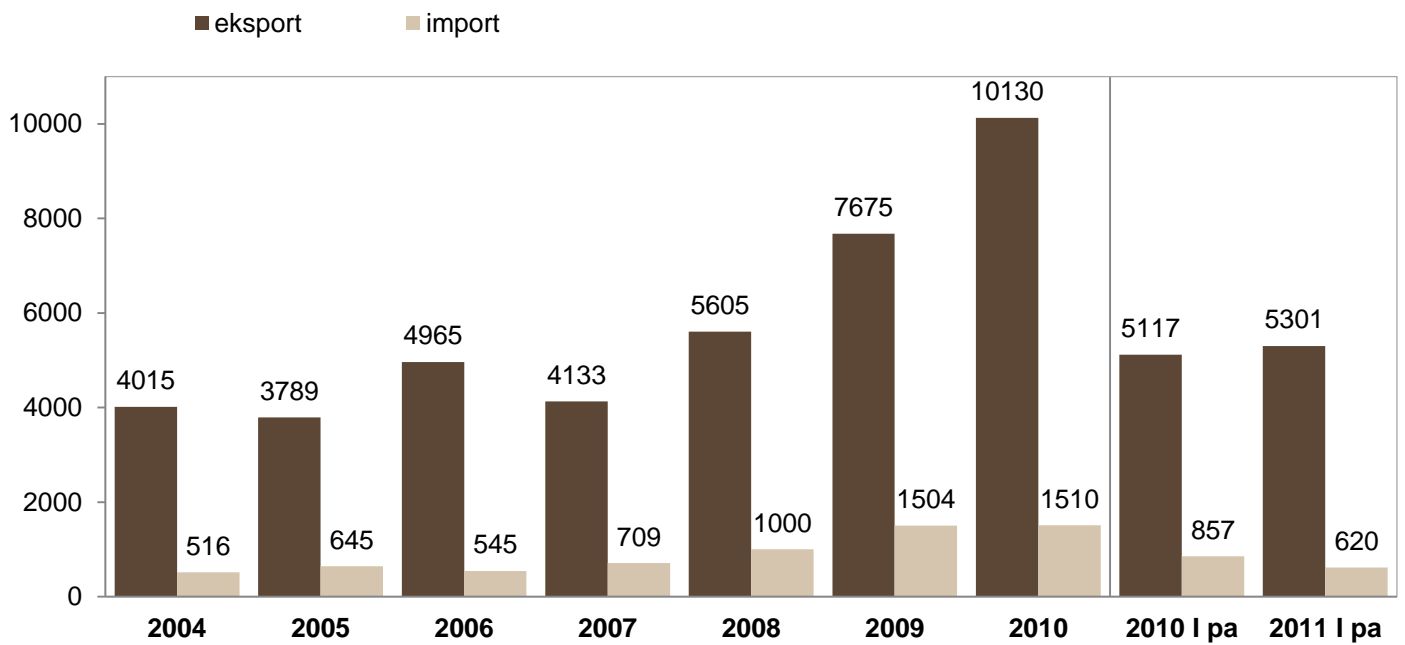
Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

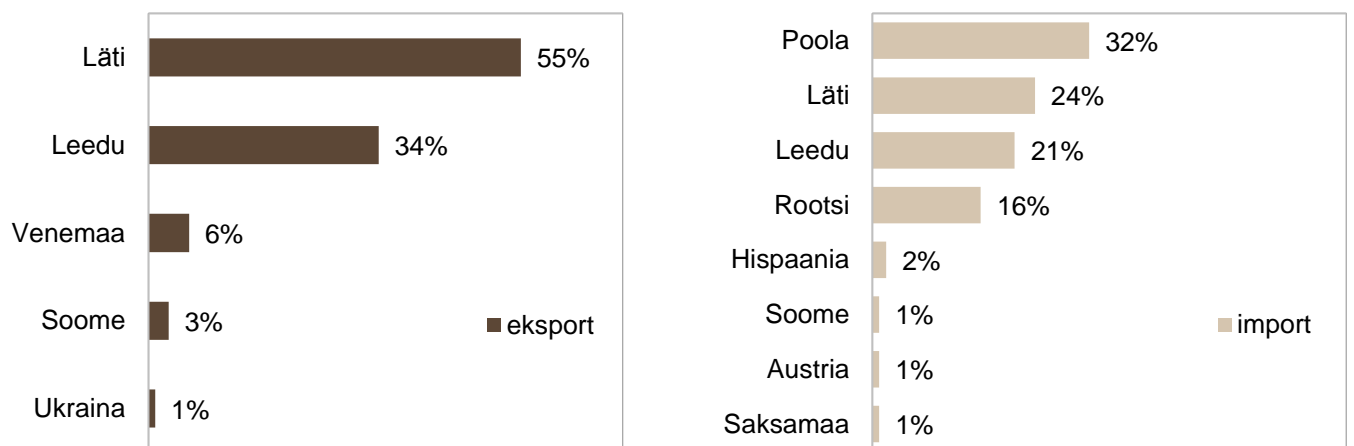
Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

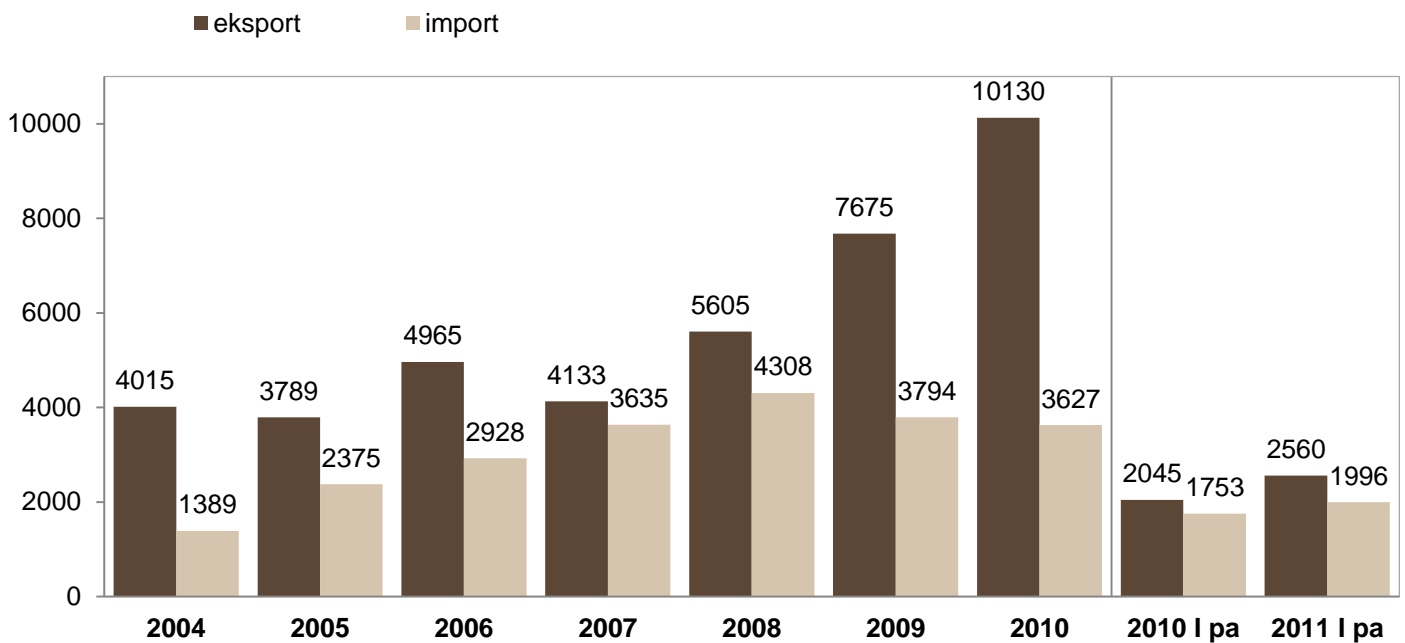

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

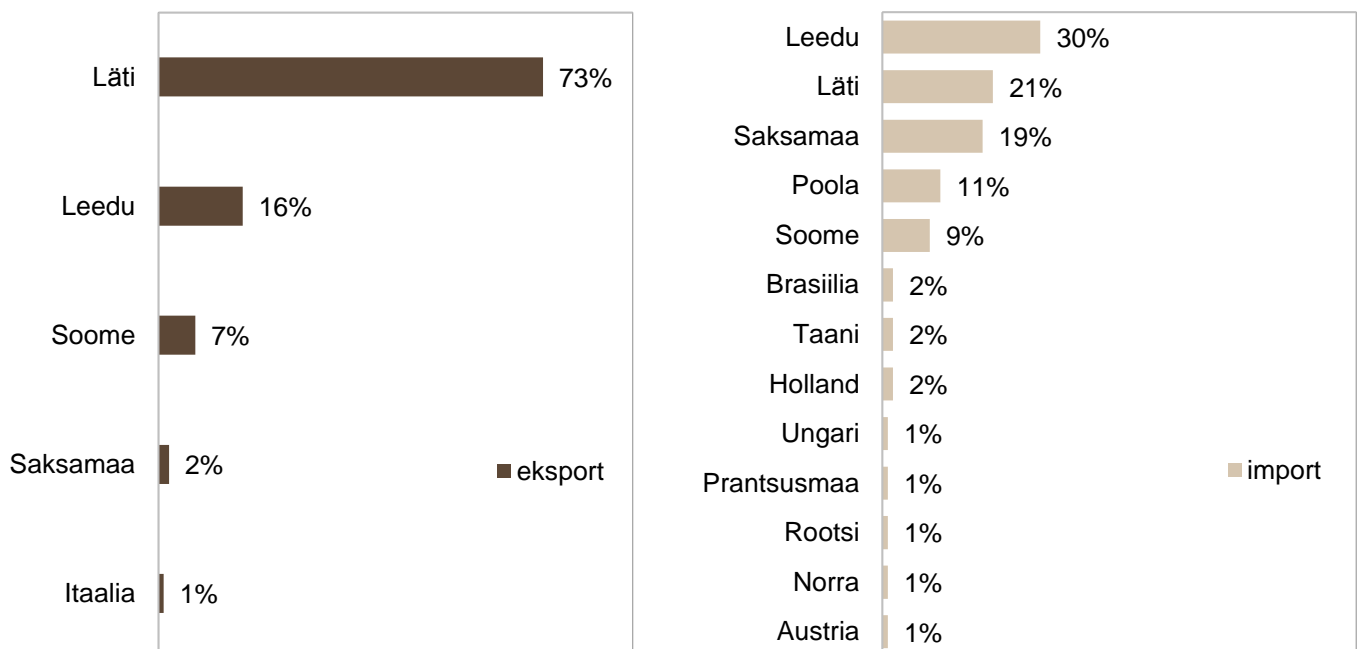

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Allikas: PM Kaubanduspoliitika büroo

Liha hinnad

Liha hinnad

Liha hinnad on alates 2010. a lõpupoolest nii Eestis kui ka Euroopa Liidus liikunud valdavalt tõusujoones, hindade kasv iseloomustab nii kokkuostu- kui ka jaehindu.

Kokkuostuhinnad

Sealiha

Kui 2010. a I poolaastal olid sealiha kokkuostuhinnad nii Euroopa Liidus kui ka Eestis veel langustrendis, siis 2011. a I poolal võib mõlemal juhul täheldada ca 8,5% hindade tõusu. Lähiriikidest on sealiha kokkuostuhind kasvanud möödunud aasta I poolega võrreldes enim Lätis – ligi 12% võrra.

Juunis 2011 oli kõrgeima sigade kokkuostuhinnaga EL-is (nagu aasta varemgi) tegemist Maltal, madalaim oli kokkuostuhind Taanis.

Juunikuseid E-klassi sigade kokkuostuhindu võrreldes kuulub Eesti suurimat hindade kasvu näidanud riikide hulka.

Kaalutud keskmised kokkuostuhinnad on aasta varasemaga võrreldes kasvanud kõigis lihaklassides (vahemikus 10,4–17,1%), langenud on vaid emiste kokkuostuhind.

Veiseliha

Euroopa Liidus püsisid veiseliha kokkuostuhinnad 2010. a I poolal paari varasema aasta algupoolest madalamal tasemel, 2011. a I poolal on aga näidanud pidevat kasvutrendi.

I poolaasta keskmisi hindu võrreldes on lehmade (O3) kokkuostuhinnad Eestis kasvanud Euroopa Liidu keskmisest ning lähiriikidest vähem (Eestis kasv 2,6% ning Euroopa Liidus keskmiselt 12,8%). Lähiriikidest on kokkuostuhind enim kasvanud Rootsis (21,6%).

2011. a juunikuseid kokkuostuhindu aasta varasemaga võrreldes on aga Eesti lehmade (O3) kokkuostuhindade puhul sarnaselt sealihale hinna kasvu poolest esirinnas. A-kategooria veiste (alla 2-aastased pullid, lihakus- rasvasusklass R3) puhul on hinnad mitmetes EL-i riikides kasvanud enam kui Eestis.

Üldine kokkuostuhindade tase püsis aga Eestis 2011. a juunis nii D-kategooria kui A-kategooria veiste puhul Euroopa Liidus ühena madalamatest (nii oli see ka 2010. a juunis).

Lambaliha

Juunis 2011 võrrelduna juuniga 2010 on kasvu näidanud ka lambaliha kokkuostuhinnad, kasv on täheldatav kõigis andmeid esitanud riikides.

Broileriliha

Võrreldes käesoleva aasta juunikuud aasta varasemaga, on enamikus EL-i riikides kasvanud ka broileriliha kokkuostuhind.

Jaehinnad

Sealiha jaehinnad on 2011. a I poolel pidevalt kasvanud, kondita sealiha hind kaupluses on sarnaselt sealiha kokkuostuhinnale kasvanud aasta algusega võrreldes ca 10% võrra. Seakarbonaadi hind turgudel on aga muutunud vähem (+2%).

Veiseliha puhul on jaehinnad kasvanud 2011. a I poolaastal sealihaga võrreldes veelgi kiiremini. Kondita veiseliha hind kaupluses oli juunis jaanuariga võrreldes 12% võrra kõrgem; sealihast kiirem on samal perioodil olnud ka veiseliha kokkuostuhindade kasv (+15%, s.o jaehindadest enam). Kondita veiseliha hinnatase turgudel kasvas – nagu sealiha puhulgi – 2% võrra.

Lambaliha jaehinnad kasvasid 2011. a esimesel poolel vägagi kiires tempos, jõudes juunikuus jaanuariga võrreldes 42% kõrgemale tasemele. Etteruttavalt võib aga öelda, et sügisperioodil on taas aset leidnud väike langus.

Lambaliha kokkuostuhinnad Eestis on väikestest ostukogustest tingituna kõikumava iseloomuga, kevadperioodil võis täheldada kiiret kasvu, kuid juunis toimus taas langus, mistõttu erinevus jaanuariga jääb 1–2% kanti.

Broileri hinnad Eesti kauplustes ja turgudel kasvasid tasapisi kevadperioodil, saavutades tipptaseme mais–juunis (tõus jaanuariga võrreldes kauplustes ja turgudel vastavalt 11% ja 4%), sügisel on taas toimunud langus.

Erinevate lihatoodete (viinerid, keeduvorst, hakkliha, suitsukarbonaad) hinnad liikusid 2011. a esimesel poolel samuti kasvu suunas (kasv vahemikus 3–7%), erandiks olid vaid lahtised viinerid, millede hind oli juunis jaanuariga võrreldes 1% võrra soodsam.

Lihatoodete hinnavõrdlus Euroopa pealinnades septembris 2011 näitab, et värske veise välisfilee hinnatase oli kõrgeim Amsterdamis ja Berliinis, soodsaim Läti ja Leedu pealinnades.

Sigade (E-klass) kokkuostuhinnad EL-is ja Eestis
 €/kg, tapakaalus, käibemaksuta

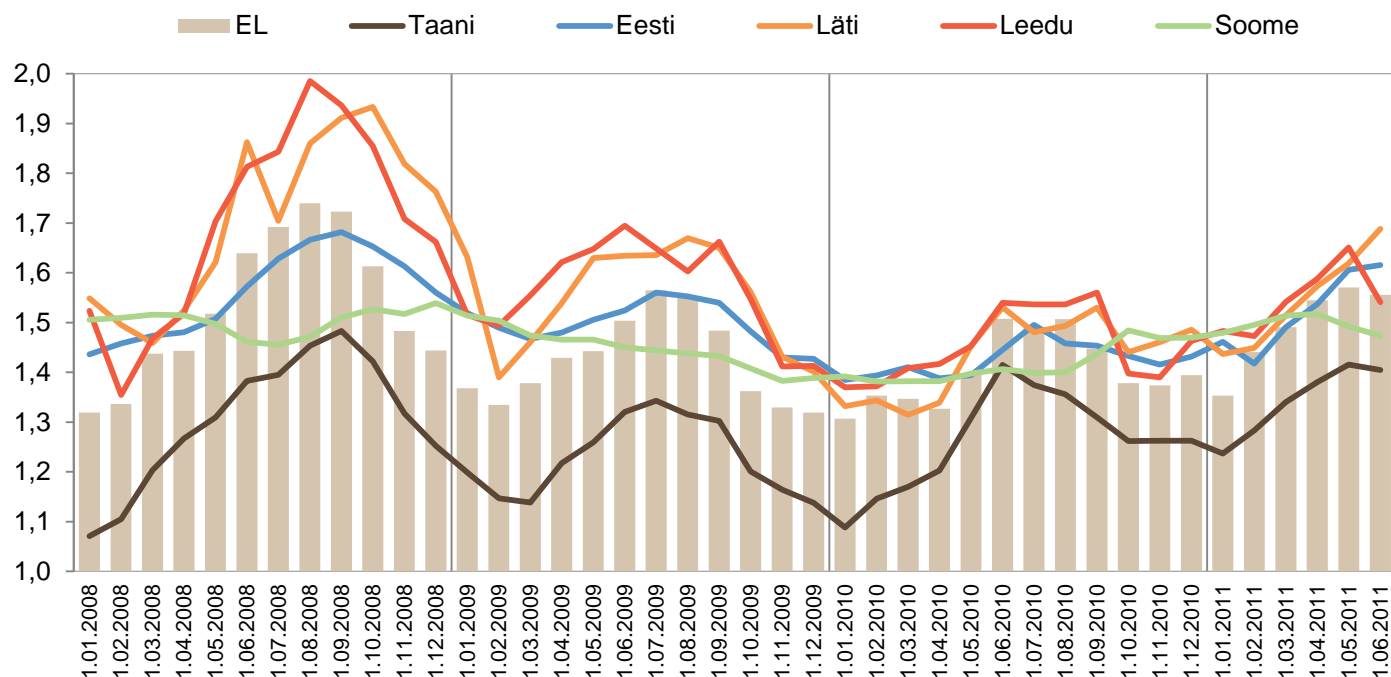
Tabel 14

	2008	2009	2010	2011 10 kuud	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus, %
					2008	2009	2010	2011	
EL keskmine	1,53	1,42	1,40	1,52	1,45	1,41	1,37	1,49	8,49
Taani	1,31	1,23	1,27	1,36	1,22	1,21	1,22	1,34	9,71
Soome	1,50	1,45	1,42	1,49	1,50	1,48	1,39	1,50	7,96
Läti	1,71	1,55	1,43	1,60	1,58	1,55	1,39	1,55	11,86
Leedu	1,70	1,57	1,46	1,53	1,56	1,59	1,43	1,55	8,71
Rootsi	1,52	1,38	1,46	1,44	1,46	1,30	1,37	1,42	3,97
Eesti	1,55	1,49	1,35	1,55	1,49	1,50	1,40	1,52	8,50

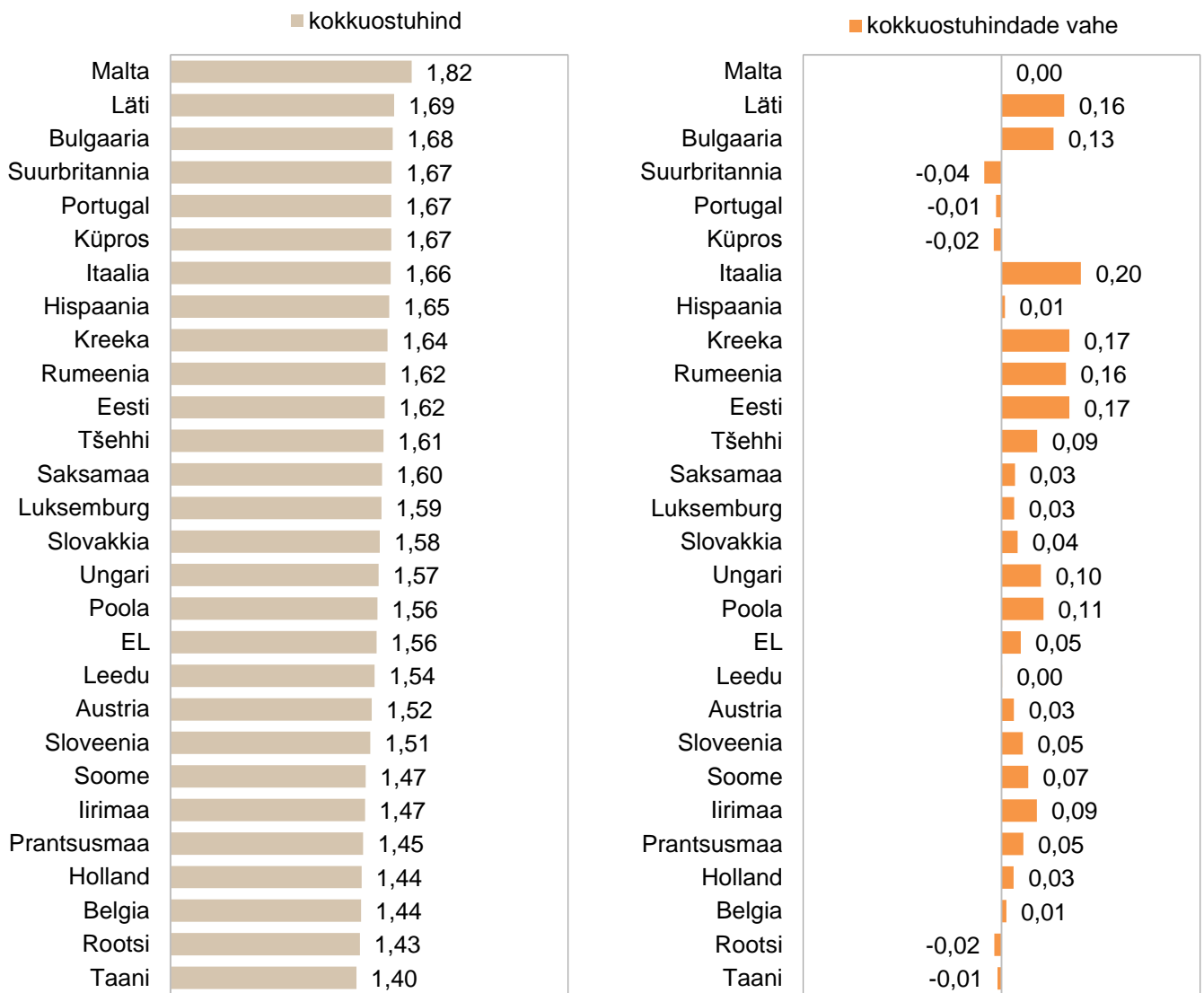
Allikas: Euroopa Komisjon, EKI, TNS Emor

Sigade (E-klass) kokkuostuhindade muutused EL-is, Eestis ja lähiriikides
 €/kg, tapakaalus, käibemaksuta

Joonis 29

Allikas: Euroopa Komisjon

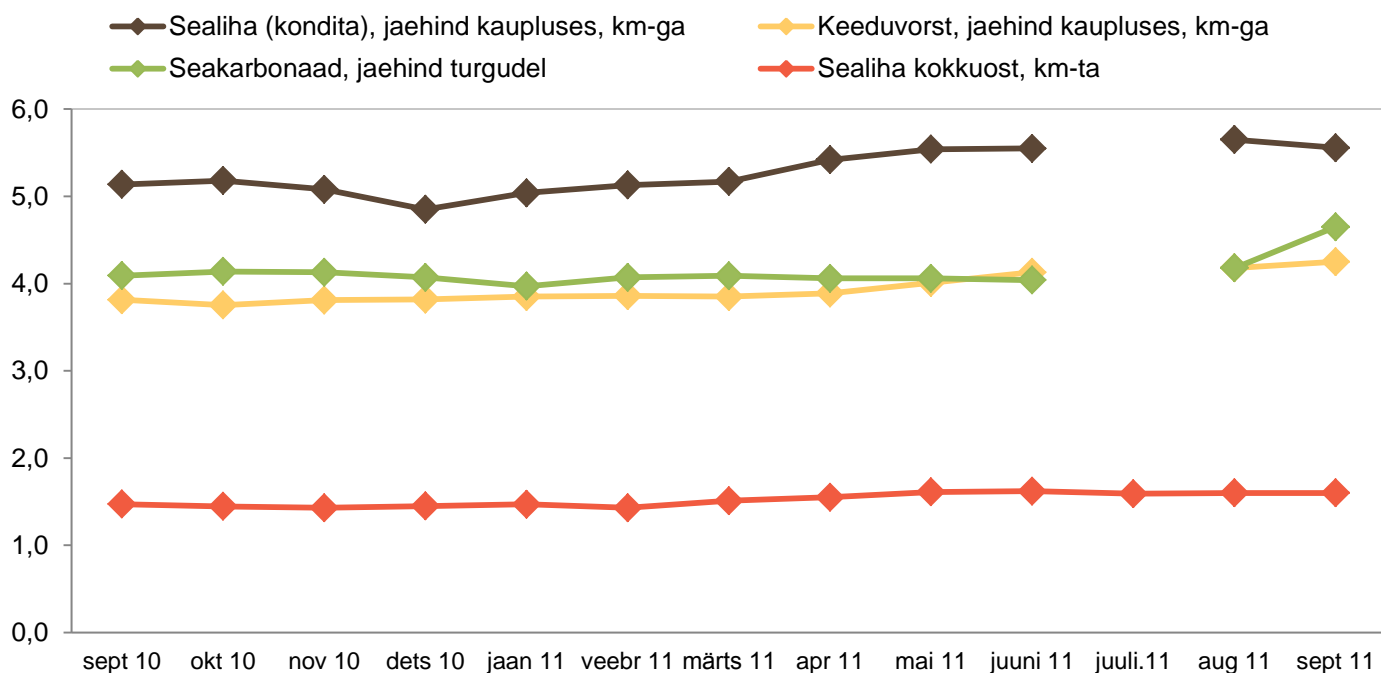
Allikas: Euroopa Komisjon

	jaan. 2011	veeb. 2011	märts 2011	aprill 2011	mai 2011	juuni 2011	juuni 11/ jaan. 11, muutus, %	juuni 11/ juuni 10, muutus, %
Sealiha KOKKU	1,47	1,43	1,51	1,55	1,61	1,62		
Sead SEUROP	1,49	1,45	1,53	1,57	1,63	1,64	10,1	11,2
S	1,52	1,48	1,56	1,60	1,65	1,66	9,2	10,4
E	1,46	1,42	1,49	1,54	1,61	1,62	11,0	12,0
U	1,36	1,31	1,39	1,44	1,50	1,53	12,5	12,7
R	1,26	1,16	1,25	1,36	1,53	1,54	22,2	17,1
O	1,16	1,28	0,91	1,23	1,23			
P								
Emised	0,91	0,87	0,86	0,86	0,87	0,86	-5,5	-5,4

Allikas: EKI

Sealiha hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - september 2011
€/kg

Joonis 31

Allikas: EKI, TNS Emor

Lehmade (O3) kokkuostuhinnad EL-is ja Eestis
 €/kg, tapakaalus, käibemaksuta

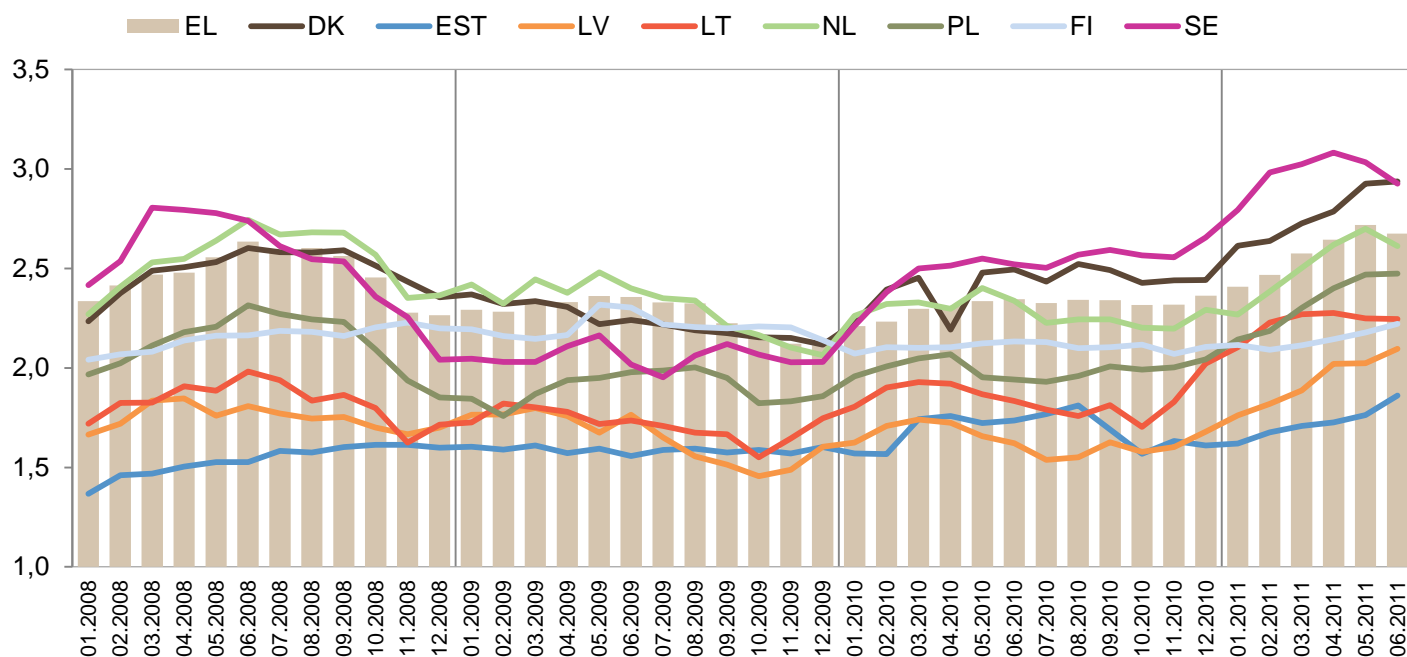
Tabel 16

	2008	2009	2010	2011 10 kuud	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus, %
					2008	2009	2010	2011	
EL	2,47	2,27	2,31	2,65	2,48	2,33	2,29	2,58	12,8
Taani	2,48	2,23	2,42	2,81	2,46	2,30	2,37	2,77	16,8
Eesti	1,54	1,59	1,68	1,81	1,48	1,59	1,68	1,73	2,6
Läti	1,75	1,65	1,64	1,98	1,77	1,75	1,68	1,93	15,2
Leedu	1,83	1,71	1,85	2,25	1,86	1,76	1,88	2,23	18,8
Holland	2,54	2,31	2,28	2,58	2,52	2,41	2,32	2,51	8,2
Poola	2,12	1,90	1,99	2,38	2,13	1,89	2,00	2,33	16,7
Soome	2,15	2,21	2,11	2,15	2,11	2,21	2,11	2,14	1,8
Rootsi	2,53	2,05	2,51	2,94	2,68	2,07	2,45	2,97	21,6

Allikas: Euroopa Komisjon, EKI, TNS Emor

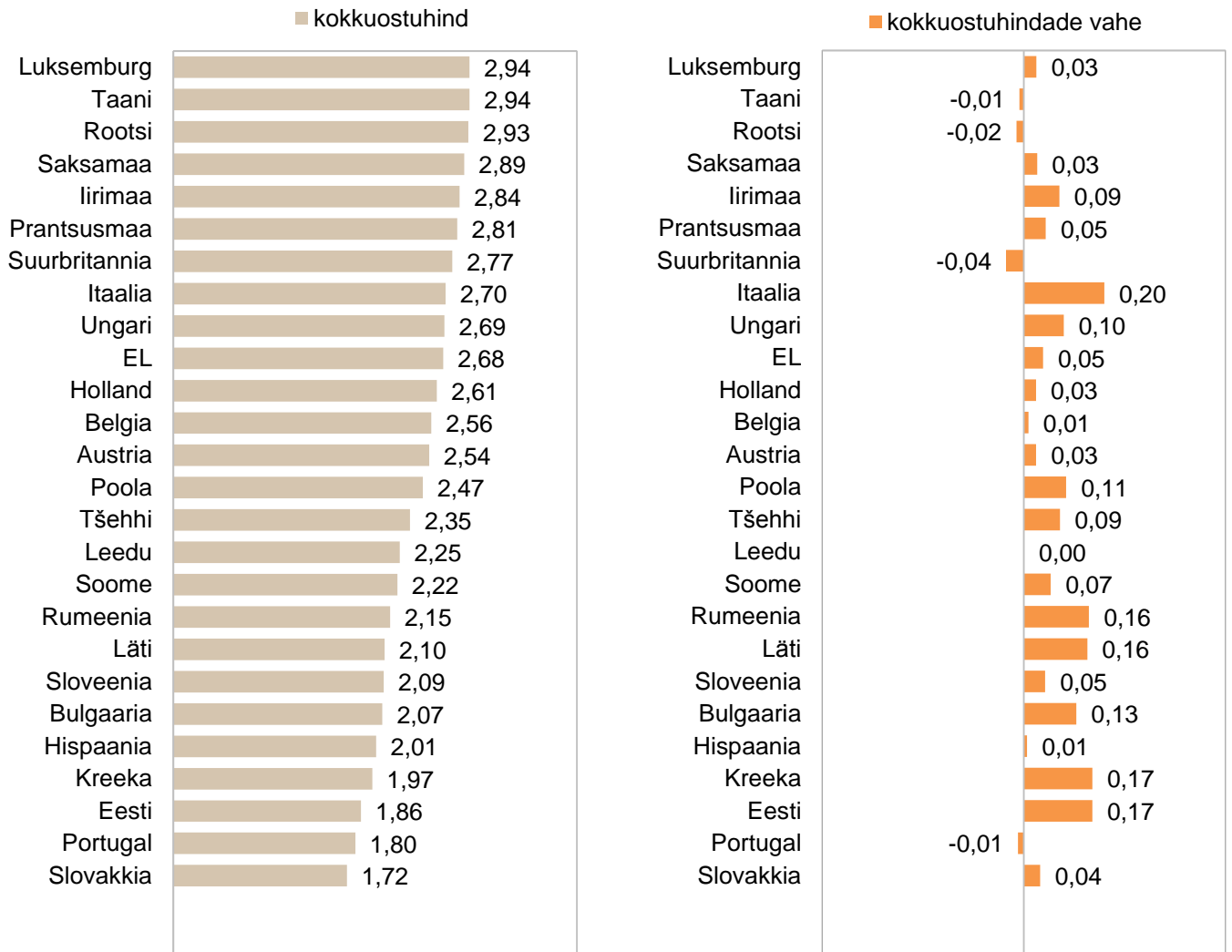
Lehmade (O3) kokkuostuhindade muutused EL-is, Eestis ja lähiriikides
 €/kg, tapakaalus, käibemaksuta

Joonis 32

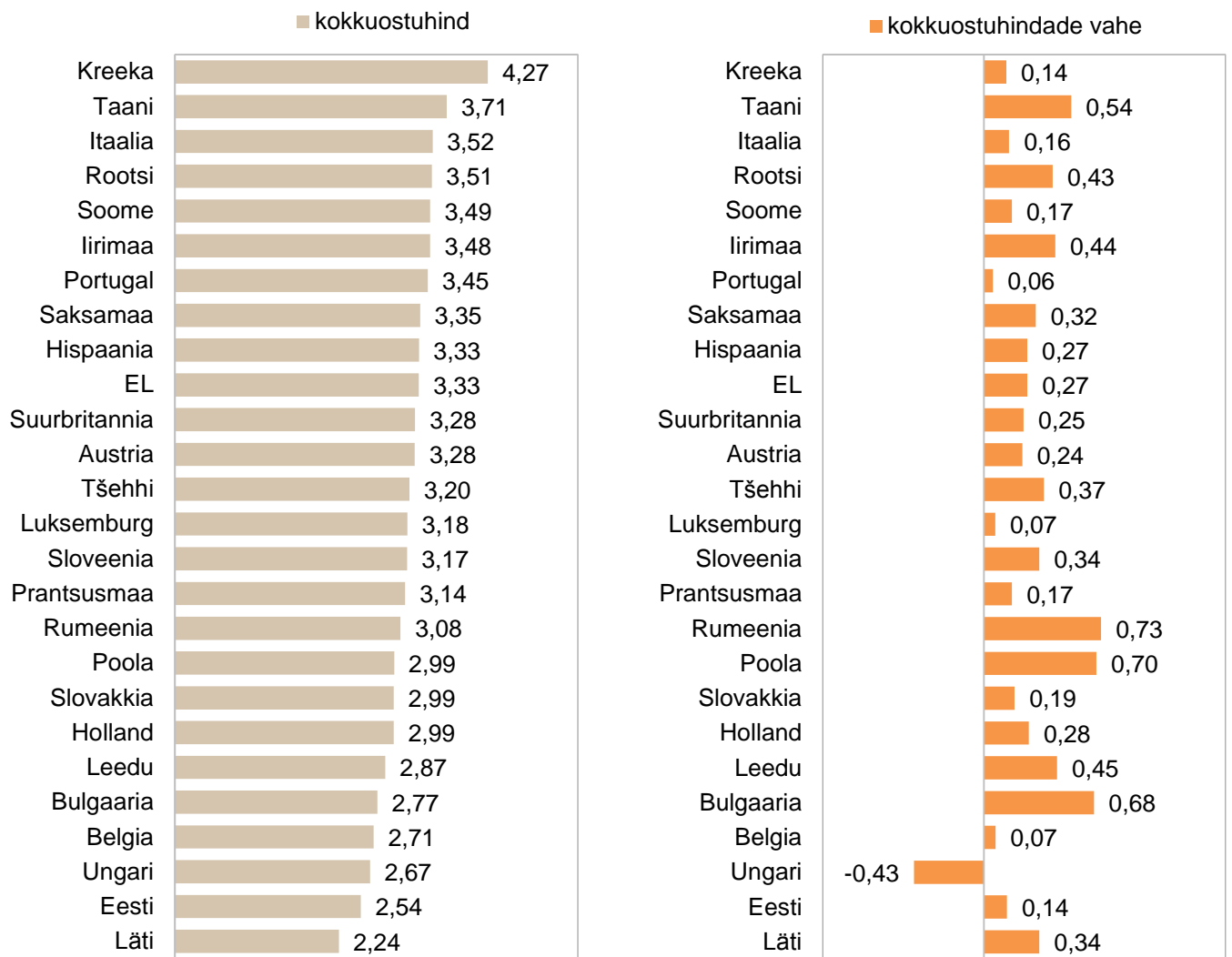

Allikas: Euroopa Komisjon

Allikas: Euroopa Komisjon

Allikas: Euroopa Komisjon

Veiste kuu keskmised kaalutud kokkuostuhinnad Eestis 2011.a. I poolaastal
 €/kg, tapakaalus, käibemaksuta

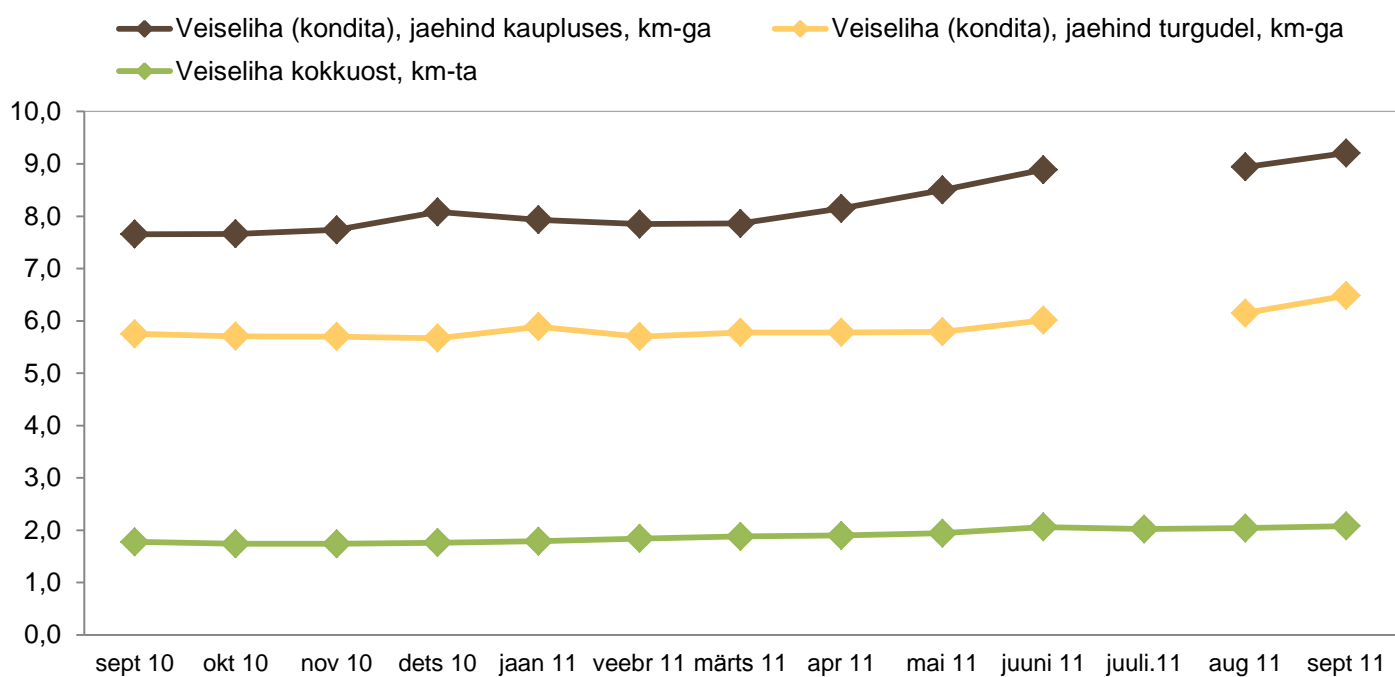
Tabel 17

	jaan. 2011	veeb. 2011	märts 2011	aprill 2011	mai 2011	juuni 2011	juuni 11/ jaan. 11, muutus, %	juuni 11/ juuni 10, muutus, %
EUROP	1,79	1,84	1,88	1,90	1,94	2,06	15,1	11,5
A- Pullid alla 2.a.	2,27	2,28	2,27	2,23	2,15	2,28	0,4	6,6
B - Muud pullid	2,32	1,91	2,18	2,30	2,48	2,39	3,0	14,3
C - Härjad	2,76	2,14	2,46	2,11	2,29	2,26	-18,1	5,4
D - Lehmad	1,54	1,59	1,61	1,61	1,66	1,73	12,3	5,2
E - Mullikad	1,84	1,97	1,87	1,85	2,01	2,18	18,5	9,7

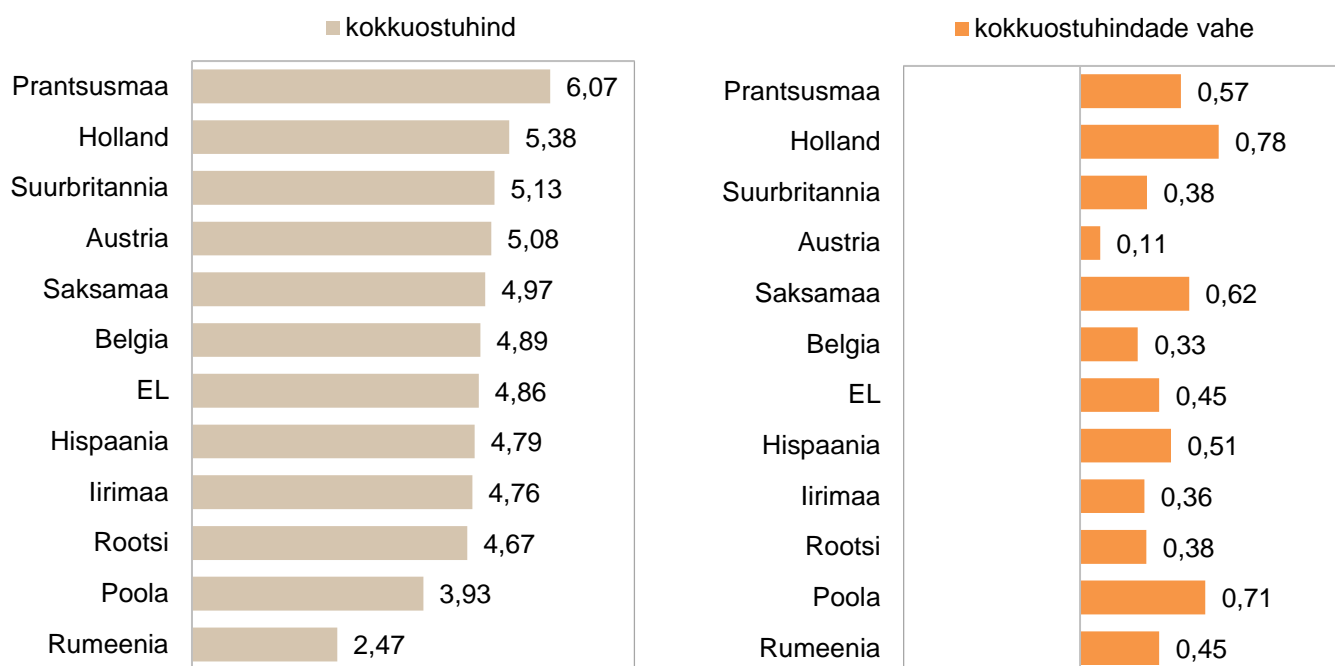
Allikas: EKI

Veiseliha hinnad Eestis kuude lõikes september 2010 - september 2011
 €/kg

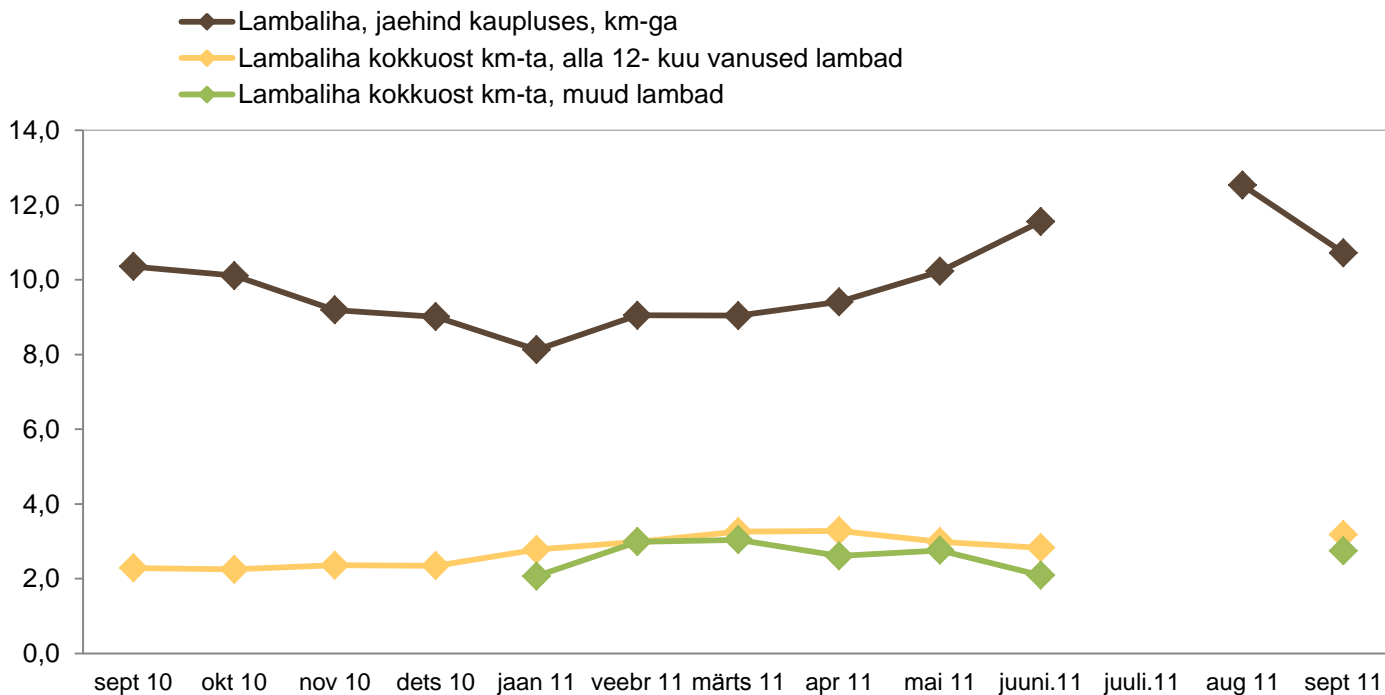
Joonis 35

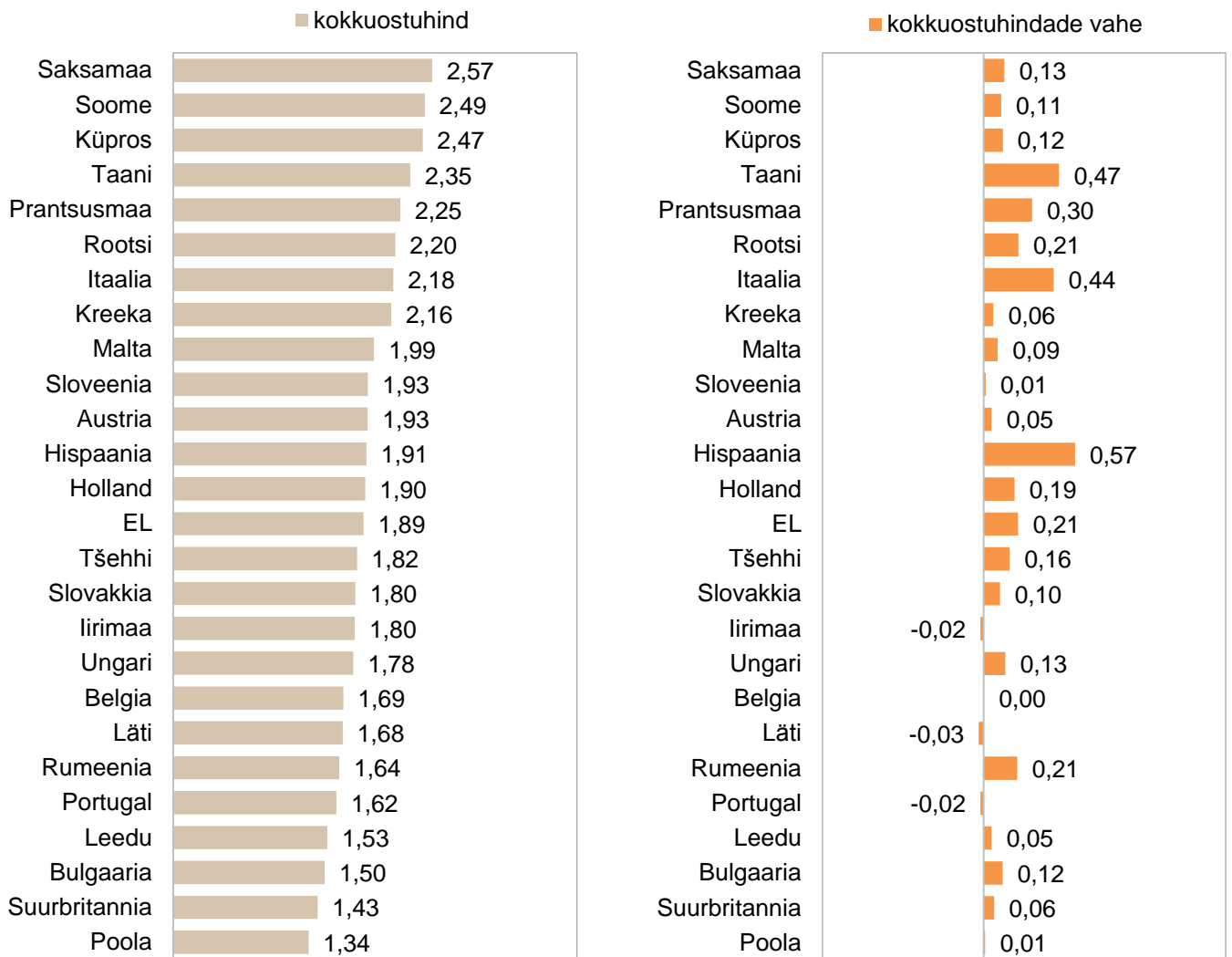
Allikas: EKI, TNS Emor

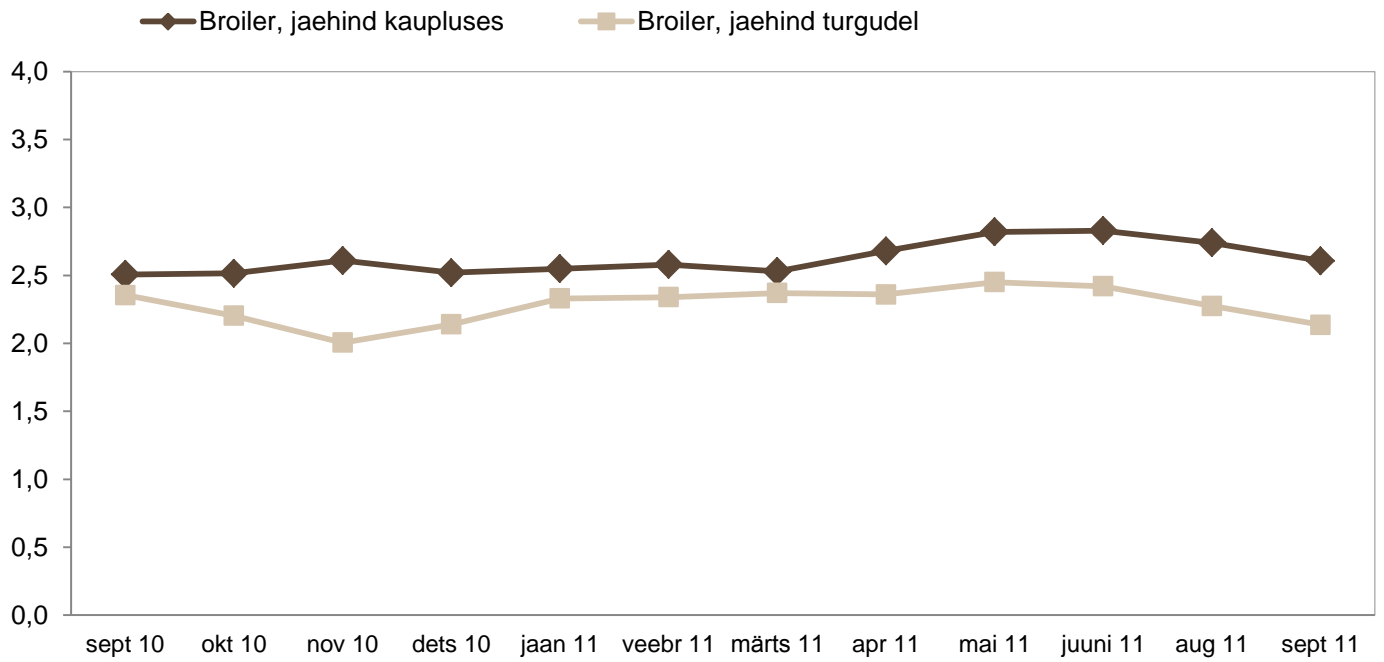
Allikas: Euroopa Komisjon

Allikas: EKI, TNS Emor

Allikas: Euroopa Komisjon

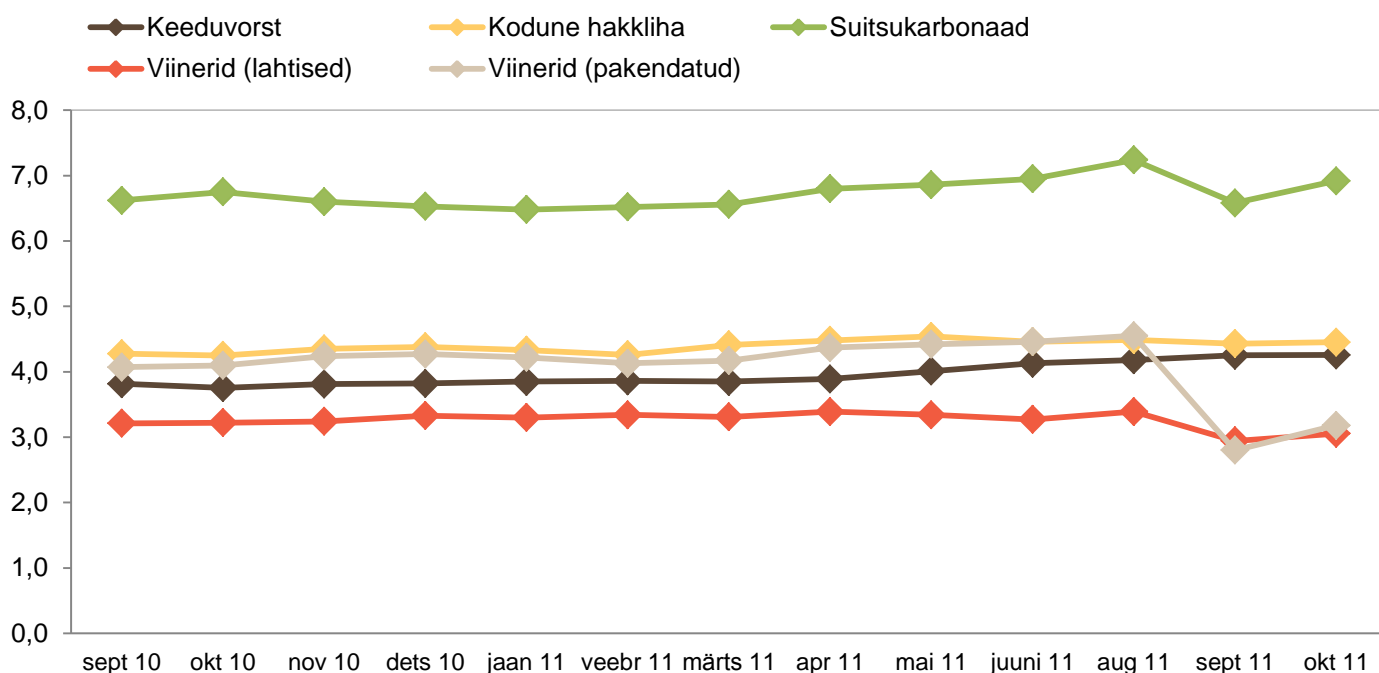
Allikas: EKI, TNS Emor

	I poolaasta				kahe viimase perioodi muutus, %
	2008	2009	2010	2011	
SEALIHA					
kokkuostuhind	1,49	1,50	1,40	1,52	8,5
jaehind turgudel	3,75	3,86	3,73	3,64	-2,4
jaehind kaupluses	4,96	5,29	4,96	5,15	3,8
ekspordihind	2,38	2,58	2,26	2,36	4,4
impordihind	1,78	1,79	1,75	1,86	6,3
VEISELIHA					
kokkuostuhind	1,65	1,77	1,83	1,90	3,8
jaehind turgudel	4,43	4,56	4,69	4,94	5,3
jaehind kaupluses	6,12	6,54	6,74	7,52	11,6
ekspordihind	3,05	2,45	3,08	3,59	16,6
impordihind	2,59	2,40	2,34	2,87	22,6
LAMBALIHA					
kokkuostuhind	2,21	2,28	2,34	2,81	20,1
jaehind kaupluses	8,50	8,84	9,20	9,57	4,0
ekspordihind	6,29	10,05	6,63	5,05	-23,8
impordihind	5,58	5,38	6,63	9,10	37,3
BROILER					
jaehind turgudel	3,24	2,80	2,30	2,38	3,5
jaehind kaupluses	3,21	2,78	2,56	2,67	4,3
ekspordihind	2,03	1,46	1,44	1,44	0,00
impordihind	1,33	1,22	1,13	1,09	-3,54

Allikas: Euroopa Komisjon, EKI, TNS Emor, PM Kaubanduspoliitika büroo

	jaan. 2011	veeb. 2011	märts 2011	aprill 2011	mai 2011	juuni 2011	I pa 2010	I pa 2011	I pa 2010/ I pa 2011 muutus, %
Keeduvorst	3,85	3,86	3,85	3,89	4,01	4,13	3,87	3,93	1,7
Kodune hakkliha	4,33	4,26	4,41	4,48	4,54	4,46	3,61	4,41	1,1
Suitsukarbonaad	6,48	6,52	6,56	6,80	6,86	6,95	6,59	6,70	3,8
Viinerid (lahtised)	3,30	3,34	3,31	3,39	3,34	3,27	3,28	3,33	-1,7
Viinerid (pakendatud)	4,22	4,13	4,17	4,37	4,42	4,46	4,17	4,30	3,8

Allikas: EKI

Allikas: EKI, TNS Emor

Lihatoodete jaehinnad Euroopa pealinnade hüpermarketites
 (€)

Tabel 20

36. nädal (5.-11. september) 2011	Sea kaelakarbonaad (värske)	Veise välisfilee (värske)	Viinerid (sea või loomalihast)	Broiler (värske)
Kogus	1 kg	1 kg	1 kg	1 kg
Tallinn	3,99	11,29	2,95	2,89
Riia	4,92	6,19	5,33	2,66
Vilnius	4,92	6,66	5,33	2,60
Helsinki	5,99	13,90	3,25	4,97
Stock-holm	10,77	10,77	3,40	3,47
Varssavi	2,52	11,49	3,57	1,58
Praha	5,13	12,19	2,85	2,03
Amster-dam	-	17,20	7,49	4,49
Berliin	5,99	15,99	6,23	3,29
Kopen-haagen	7,74	21,11	10,72	-
London	8,02	-	7,71	3,28

Allikas: TNS Emor

Maailmaturu trendid

Maailmaturu trendid

Nagu nähtus ka Euroopa hinnavõrdlusest, püsisid 2010. a I pooles liha hinnad Euroopas varasemaga võrreldes pigem veidi madalamal, 2010. a II poolel aga muutus olukord maailma lihasektoris üsna pingeliseks ning see tõstis liha hinnad 2011. a I poolaastal rekordkõrgeks. Selle põhjuseks oli ühelt poolt majanduskriisist toibumisega kaasnev aktiivsem nõudlus, teiselt poolt aga tõsine nappus pakkumises, mille taga oli märkimisväärne karja likvideerimine paari eelnenud aasta jooksul.

Karja vähendamist põhjustas jätkuvalt tootjate madal tulutase, mille omakorda tingisid mitmed faktorid nagu järsk tootmiskulude, s.o sööda ja energiahindade kasv aastatel 2007–2008, majanduskriisi tõttu madalal püsivad lihahinnad, paiguti äärmiselt ebasoodsad ilmastikutingimused ja mõnel pool ka ekspordivaenulik riiklik poliitika.

Veiseliha sektoris võtab karja taastamine kindlasti mõnevõrra rohkem aega, samas võidakse nii sealihaku kui ka linnulihasektoris nõudluse kasvule reageerida üsna kiiresti, seepärast usutakse valge liha hinnad olevat ka väiksema tõusutendentsiga.

Pidades silmas 10 aasta perspektiivi, usutakse nii OECD-FAO (Organisation for Economic Cooperation and Development & Food and Agriculture Organisation) kui ka FAPRI (Food and Agricultural Policy Research Institute) prognoosides, et liha tootmine ja tarbimine järgmise dekaadi jooksul kasvab. Tõusutrend usutakse olevat suurem sealihaku ja linnulihasektoris (umbes 2% aastas), loomaliha puhul ennustatakse väiksemat kasvumäära – umbes 1,5% aastas.

Arvatakse, et loomaliha puhul saab kasvumäär eelnenud aastakümnega võrreldes olema kõrgem, samas kui sea- ja linnuliha puhul jääb see pigem stabiilseks või võib linnuliha puhul kasvumäärades ette tulla isegi teatavat langust.

Selle tulemusel ennustatakse valge liha ja punase liha sektori kasvumäärade vahe vähenemist prognoosiperioodil.

Mõlemad ülalnimetatud organisatsioonid näevad perioodil 2011–2020 ette liha maailmakaubanduse kasvu aeglustumist võrreldes eelneva dekaadiga. Eriti märkimisväärne usutakse kaubanduse kasvu aeglustumine olevat sealihasektoris, kus FAPRI ennustab isegi väikest kokkutõmbumist.

Vaatamata tootmise kasvule nähakse ka kaubanduse kasvu aeglustumist ette loomaliha puhul.

Nii FAPRI kui ka OECD-FAO prognoosides märgitakse, et kõigi lihaliikide hinnad on 2011. a esimeseks pooleks teinud läbi kiire tõusu. Arvatakse, et kuigi trend on ka edaspidi kasvavast nõudlusest tulenevalt pigem kasvu suunas, et ole tegemist väga kiirelt jätkuva kasvuga. FAPRI ennustab 2011–2020 veidi kõrgemat tõusutendentsi (+10% loomalihale ja +16% sealihale), samas kui OECD-FAO kasvuprognoos jääb vahemikku 3% loomaliha ja 13% linnuliha puhul.

Üldine lihaturu prognoos tundub seega kahel organisatsioonil ühtivat: maailma lihanõudlus jätkab tingituna demograafilistest ja majanduslikest trendidest (ja seda eriti arenevates riikides) pikaajalist kasvuteed, kuigi veidi madalamate kasvumääradega; pakkumine järgneb nõudlusele teatavate raskustega ning ka hinnad tasapisi kasvavad.

Vaadates maailmakaubandust lihaliigiti, püsib suurima veiseliha pakkujana Brasiilia ja FAPRI prognoosi kohaselt kasvab sealne netoeksport aastaks 2020 võrreldes perioodiga 2008–2010 koguni 57%. Okeania regiooni (nii Austraalia kui ka Uus-Meremaa) veiseliha pakkumist, mis on hetkel veidi madalamal tasemel, usutakse samuti oluliselt kasvavat; samas mõnede teiste traditsiooniliste veiseliha pakkujate, nagu Argentiina ja Kanada, puhul nähakse ette olulist ekspordi mahu langust.

OECD-FAO on samal ajal ettevaatlikum nii Brasiilia ekspordi kasvumäära ennustades (vaid +25%) kui ka Argentiina ja Kanada languse osas (pigem usutakse minimaalset kasvu).

Veiseliha suurima importija osas on 2020. aasta perspektiivis pilgud üksmeelselt pööratud Venemaa suunas, kuigi trendide puhul lähevad siin arvamused lahku: FAPRI ennustab Venemaa netoimpordi 20% kasvu; OECD-FAO 14% impordimahtude kahanemist.

Jaapanilt oodatakse teise suurima importija positsiooni kindlustamist üsna kõrge kasvumääraga (vahemikus +12% kuni +33%). FAPRI ja USDA usuvad aastaks 2020 Mehhiko tõusmist suuruselt kolmandaks loomaliha importijaks, OECD-FAO arvates säilitavad Euroopa Liit ja USA Mehhikost suurema loomaliha nõudluse.

Sealiha osas usutakse, et maailma ekspordis jäävad domineerivateks USA, Euroopa Liit, Kanada ja Brasiilia. Mõlemad organisatsioonid leiavad, et USA ja väiksemal määral ka Brasiilia tugevdavad veelgi oma sealihaku ekspordija positsioone, kuivõrd sealsed ekspordimahud kasvavad. Euroopa Liidu ja Kanada puhul nähakse aga ette pigem väikest langustrendi.

Sealiha impordi osas usutakse üksmeelselt, et Venemaa kaotab aastaks 2020 suurima importija positsiooni Jaapanile. Nimetatud arvamuse taga on Venemaa valitsuse deklareerimine kasvatada isevarustamise võimekust, eriti sea- ja linnulihasektoris. FAPRI usub selle taustal, et Venemaast möödub sealiha importijana ka Mehhiko. Nimetatud riikidest veidi madalamal tasemel ennustatakse Lõuna-Korea tähtsuse kasvu sealiha importijana. Hiina osas ollakse ebakindlal positsioonil – maailma suurima sealihatootjana näeb OECD-FAO Hiinat aastaks 2020 väikese netoeksportijana ja FAPRI marginaalse importijana (USDA jääb oma ennustuses vahepeale).

Linnulihasektori puhul usutakse, et ka järgmiseks aastakümneks jäävad eksporti valitsema Brasiilia ja USA (kokku pannakse nende arvele 90% linnuliha ekspordist). Kaugelt madalamal tasemel järgnevad Tai ning Argentiina.

Kasvumäärade ennustuses aga üksmeelt ei ole – FAPRI ennustab USA ekspordi kiiret kasvu (+55%), mis viiks USA Brasiilia tasemele; OECD-FAO aga näeb kõrgemat kasvumäära Brasiilia puhul ning kindlat liidrikoha säilitamist. Üksmeelset ollakse aga selles, et kõrgeima kasvumääraga linnuliha eksportijaks saab Tai, kus pärast linnugripi alustatakse kasvu madalamalt tasemelt.

Maailma linnuliha import arvatakse jagunevat suurema arvu riikide vahel. Märkimisväärset kasvu ennustatakse Mehhiko (+35–130%) ja Saudi Araabia (+48-54%) puhul, neid riike nähakse tõusvat suurimateks importijateks, lükates Jaapani kolmandale positsioonile. Venemaa puhul saab taas kaalukeeleks riigi võimekus isevarustamist parandada, seega ühtset nägemust välja tuua ei saa – ennustused kõiguvad oluliseks importijaks jäämisest kuni väikeseks eksportijaks tõusmiseni välja.